

DOMOLJUB

Iznajna vsak šetrik. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Inserati se sprejema po sledečih cenah: Enostopna pettivrsta (šestina „Domoljubova“ širina 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Čekovni promet poštno-hranilničnega urada šte. 824.797.

Štev. 41.

V Ljubljani, dne 11. oktobra 1906.

Leto XIX.

Ljudska knjižnjica.

Nešetokrat se je že izražala želja po dobrem, zlasti povestnem berivu za naše ljudstvo. Vsi trije katoliški shodi so sprejeli resolucije, ki pozivljajo pisatelje in druge sposobne osebe, naj vse store za pomnožitev, oziroma razširjanje dobrega beriva. Ta klic, zlasti po dobrih povestih je pa tudi popolnoma opravičen. Naše ljudstvo se je zadnja leta v izobrazbi silno povzdignilo; vse bere in veliko bere. In ti pridni bralci v par letih lahko preberó vse knjige slovenskega slovstva. In potem prihajajo in prosijo novih knjig. Ali ni žalostno, no nevarno reči, da jim nimamo več kaj v roke dati. Zato je bil skrajni čas, da se temu odpomore.

Prihodnje dni začne „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani izdajati „Ljudsko knjižnjico“, to je zbirka povesti, izvirnih in prevedenih iz drugih jezikov. Slovenci smo imeli, odkar smo se narodno vzbudili, že nekaj „ljudskih knjižnic“, „narodnih bibliotek“, „slovenskih knjižnic“, tudi „klasja iz domačih logov“ itd pa vse te zbirke so prej ali slej prenehale. Ali tudi to novo podjetje čaka nagla smrt? Kako ga bo sprejelo slovensko ljudstvo?

Te-le tri lastnosti bo imela „Ljudska knjižnjica“:

Prinašala bo veskozi zanimivo berivo; krščanstvu sovražnega, izpodtakliivega ne bo nič sprejela v svoje predale;

z lično obliko bo združevala najnižjo ceno.

Na videz si je začrtala ozke meje; v resnici pa bo vodila svoje čitatelje širom sveta ter jih v prijetni obliki seznanjala z življenjem in trpljenjem tujih narodov v sedanosti in preteklosti. Pisatelji naši in tuji so napisali toliko lepega, čistega, umetniško dovršenega, da nam ni treba segati po umazanem berivu, ki draži samo radovednost in kuži domišljijo mladine.

V lepi obliki bistriti glavo, blažiti srce, krepiti voljo, to namerava „Ljudska knjižnjica“ S temi cilji bo pa tudi najbolje pospeševala pravo omiko Slovencev. In tako trdno upamo, da bo „Ljudska knjižnjica“ v vsaki hiši in da njeni snopiči ne bodo ležali nerazrezani po policah, ampak da se bodo z veseljem prebirali in potem skrbno hranili v domači, družinski knjižnici, ki naj bi jo imela vsaka družina.

Prvi zvezek (št. 1.) prinaša povest „Znamenje štirih“. Londonska povest Angleški spisal A. Conan Doyle. S

pisateljevimi dovoljenjem poslovenili B. D. N. T.

Vsak sešitek je preračunan na 3 tiskovne pole — 48 strani in bo veljal 20. vin., po pošti 22 vin. Na mesec bota izšla 2 taka snopiča. Prvi sešitek se dopošlje vsakemu, ki „Katoliški bukvarni“ naznani svoj naslov brez denarja. Kdor se ne misli na knjižnico naročiti, naj vrne sešitek v onem ovitku, v katerem ga je prejel in mu ni treba nalepiti nove znamke, temuč samo na ovitek zapisati opazko: „Nazaj ne sprejemem!“ Od drugega sešitka naprej se bo pa pošiljala „Ljudska knjižnjica“, le onim, ki bodo plačali vsaj 10 sešitkov naprej ali osebno ali po položnici, katera bo prvemu sešitku pridejana; za 10 sešitkov naj se pošlje K 2:20 s poštnino vred. Položnica se bo pridejala prvemu sešitku in vsakemu desetemu sešitku; ustavilo se pa bo dopošiljanje z onim sešitkom, s katerim poteče naročnina. Vsa naročila naj se naslovijo na „Katoliško Bukvarno“ v Ljubljani.

Sedaj pa na delo, prijatelji lepe knjige! Razširite „Ljudsko knjižnico“ v zadnjo kočó; naj zlasti ob dolgih zimskih večerih čitanje njenih mičnih povesti blaži srca, vedríduha in dviga omiko našega vedoželjnega ljudstva!

O razporoki in svobodni šoli.

Govoril na drugem slavnostnem zborovanju III. slovenskega katoliškega shoda deželni poslanec dr. V. Schweitzer.

Ekscelenca, presvetli škofi, častiti zborovalci!

Naloga, katero mi je poveril pripravljalni odbor za III. slovenski katoliški shod, je, govoriti vam o katoličanstvu v Avstriji, o razporoki in o svobodni šoli.

Kaj ne da, navidezno so te točke jako heterogenega, raznovrstnega značaja? Vendar, kdor pri nas v Avstriji sedaj govori o eni teh točk, mora nujno govoriti o obeh drugih. Živimo namreč sredi velikanskega napada, ki ga vprizarjajo nasprotniki vere in cerkve na rodbino. Ta napad se vrši po dobro premišljenem načrtu, čete so natanko razvrščene, vse je mobilizirano, shodi, društva, časopisi, javni zastopi, vse je na nogah, kolikor je pač pristopno nasprotnikom vere, in napad se vrši z jekleno silo, da bi razbili rodbino.

Ne bodem vam na dolgo in široko govoril o pomenu rodbine. Sinoči vam je razboriti govornik, njega ekscelenca gospod knez in škof lavantinski, v vznesenih besedah razlagal pomen rodbine. Jaz temu nimam besede pristaviti. Iz njegovih izvajanj bi le posnel sledečo resnico:

Zgodovina nas uči in krščanska vera nas uči, da je rodbina temelj države, da je rodbina temelj človeške družbe, da je rodbina prva sila vseh socialnih, vseh družabnih čednosti. (Pritrjevanje.)

Ta stavek je za katolika popolnoma jassen. Kajti katolik ve, da je sam Bog blagoslovil zvezo prvih starišev. Ta stavek pa je za nasprotnike vere in za nasprotnike cerkve samo banalna fraza; da še več, rodbina jim je tista opora, ki drži po koncu vero, osobito vero v osebnega, transcendentnega Boga. Sedaj nam je jasno, zakaj ta srditi napad na rodbino. Toda protiverski vojskovodje so prebrisani ljudje, in dobro vedo, da za direktne napade na rodbino tla še niso pripravljena, in zato so postali ponižni in pravijo, da jim zadostuje razporoka in prosta šola.

Mi sicer vemo, da je ponižnost lepa čednost, vemo pa tudi, da prisiljena ponižnost ni za nič (Veselost) in vemo, zakaj zahtevajo v prvi vrsti ravno ti dve stvari, namreč radi tega, ker bi s tem razbili rodbini temelj. (Pritrjevanje.)

Razun tega imata pa ti dve zahtevi jako veliko agitatorično silo v sebi. Prva zahteva po razporoki razburja človeške strasti, druga — ona po prosti šoli — vabi z naukom, da o šoli naj ima govoriti le učiteljstvo, ta stan v vrsto sobojevnikov. Torej je umevno, zakaj so tako pohlevni in ponižni. (Veselost.) Spominjam se pri tem besed dr. Luegerja ki je nekoč rekel, da so iznašli besedo klerikalizem prebrisani ljudje, da bi nanjo ujeli neumneže. (Veselost.) In ravno tako je z zahtevama po razporoki in prosti šoli.

Razporoka, to je prva zahteva. Zahteva v prvi vrsti, da se razveljavi § 111. našega obč. drž. zak. Ta paragraf namreč določuje, da se katoliki, ki so se poročili, ako se ločijo, ne smejo več oženiti, oziroma omožiti. Sedaj bi vas pa le eno reč prosil, gospoda moja, za to, da nikar ne mislite, da je naš obč. držav. zakonik klerikalen. (Veselost.) Nikakor ne! Določbe so v njem, ki nasprotujejo določbam cerkve. Toda ta določba se strinja z zahtevami katoliške cerkve in vere, in ta določba, pravijo nasprotniki cerkve in vere, mora pasti. Drugoverci imajo po obč. držav-

ljanskem zakoniku pravico, da smejo zakon razdreti in se zopet oženiti in omožiti; drugovercem pa to tudi njihova verska načela dovoljujejo. Za te se ne brigamo, ne vtikamo se v njih zadeve, naj imajo, kar jim gre po zakonu in po njih verskih načelih. Toda ti razporokarji pravijo, da bi ravno nas, katolike, radi rešili težkega, nerazrušljivega zakonskega jarma. Mi pa pravimo: Pustite nas na miru! (Veselost. Živahno odobranje in ploskanje.) Ali nas ne uče nerazdružljivosti zakona besede Izveličarjeve: »Kar Bog združi, naj človek ne loči!« in »Mož, ki ženo zapusti in drugo vzame, preestuje, in žena, ki moža zapusti in drugega vzame, preestuje!«, besede, na katere je že včeraj opozarjal presvetli knez in škof lavantinski. (Odobranje in ploskanje.) Uči nas že to, da je nerazdružljiv katoliški zakon. Uči nas pa tudi že pamet sama, da čast žene in vzgoja otrok zahtevata nerazdružljivost zakona. Ali bi bilo to za ženo častno, ako bi jo mož zapustil, kakor se zapusti stanovanje, katero se komu ne dopada več? Ali bi bilo za vzgojo otrok koristno, če ne bi niti ne vedeli, kje in kdo so njih pravi starši? Toda osobite važnosti za nas je eno vprašanje v tem gibanju, vprašanje namreč: Ali je razporoka koristna za naš narod ali ne? To je vprašanje, ki si ga moramo na vsak način predložiti in na katero si moramo dati jassen odgovor.

Ali bi bilo koristno za naš narod, ako bi se njega moške takorekoč po postavi navajali in pozivali, da prelomijo zvestobo, ki so jo obljubili v slovesni obliki, obljubili pred oltarjem? (Odobranje.) Ali bi bilo koristno za naš narod, ako bi se navajale žene, da otroke lahkomišljeno zapuščajo, ako pridemo naposled tako daleč, da bi pri nas žene, kakor nekdanj matrone v starem Rimu, v dobi, ko je Rim že propadal, štele svojo starost ne po letih, ampak po številu mož, od katerih so se že ločile?! (Veselost. Odobranje in ploskanje.) Slavni zbor! Mislim, da bi bilo to za naš narod škodljivo, da bi bilo to naravnost pogubno za naš narod! (Odobranje in ploskanje.) Tega nas uči rimska zgodovina, in jaz pravim: Logika pravnih principov je vedno ista. Princip, ki je enkrat pokazal svojo škodljivost, je in ostane škodljiv. (Pritrjevanje.) Ne bodem tajil, posameznik je radi nerazdružljivosti zakona lahko nesrečen. To je lahko mogoče. Toda človek je lahko nesrečen zaradi mnogih rečij. Zemlja je pač dolina solz. To pravijo tudi nasprotniki vere in cerkve, ki so tudi mnogokrat z zemljo nezadovoljni. (Veselost.) Mi pa pravimo: Boljše je, da je radi nerazdružljivosti zakona nesrečen kak posameznik, kakor pa, da postane ako se vpelje razporoka, nesrečno vse ljudstvo! (Gromoviti živio-klici in frenetično ploskanje.)

Razporoka, pravijo, je potrebna iz več razlogov: iz razlogov pameti, iz razlogov pravičnosti, iz razlogov npravnosti, da celo iz razlogov vere (Veselost) in iz razlogov socialne potrebe! Jaz vprašam: Ali je pametno, da se radi tega, da o hlade posamezniki svojo jezo nad vero in cerkvijo, pade v propast celo ljudstvo, da se zaradi tega, da vidijo nekateri uresničene teoreme, nabrane iz protiverskih časnikov, ugonobi narod? (Odobranje in ploskanje.) Ali je pravično, da se pustijo nedotaknjena verska načela drugovercev, katera tudi mi spoštujemo in tudi zahtevamo, da se puste nedotaknjena, da pa se obenem rušijo verska načela katolikov? (Ogorčeni klici.) Ali je to pravično? Ali je to npravno, da stoji na mesto zakramenta navadna pogodba, kakršna je kupna ali menjalna pogodba? In naposled pravijo, da vera sama to zahteva, in to utemeljuje s tem, da jih več od katoliške vere odpade, ker katoliška vera

razporoke ne priznava. Henrik VIII. je tudi zahteval od papeža, naj mu dovoli, da se loči od svoje žene in vzame drugo v zakon, sicer da odpade on in vsa njegova država od cerkve. Papež pa mu je odgovoril, da tega ne more dovoliti, in papež ni rušil verskega načela, dasi je Henrik VIII. s svojo državo vred odpal od katoliške cerkve. Kam bi pa tudi prišli, če bi se vera izpreminjala po željah posameznikov? Temu ni vseh, da je zakon nerazdružljiv, no, dobro, pa naj bo, pa naj dovoli razporoka! (Veselost.) Drugemu vseh, ker se od njega zahteva, da mora vsako leto k spovedi, no, pa naj bo, pa ne pojdi k spovedi. (Veselost.) Tretjemu zopet ni vseh vera v osebnega Boga, no, pa naj bo, pa ne treba vere v osebnega Boga. (Živahna veselost.) Kje pa je potem katoličanstvo? (Odobranje.) Nekako tam, kjer zastopnik ljubljanskega mesta na katoliškem shodu, namreč nikjer! (Burna veselost, frenetično ploskanje in odobranje.) To priznavam, taka vera bi bila jako komodna! Ampak tista strma pot, katerej nam je rečeno, da edina vodi v nebesa, bi taka vera ne bila. Moderna, pravijo bi bila, če bi bila taka! Toda jaz vprašam: ali je resnica podvržena modi? (Gromovito dolgotrajno odobranje, ploskanje in živio-klici.) Modern je damski klobuk, moderna je suknja, morda je moj frak bil kdaj moderen (Živahna veselost), ampak resnica, resnica je vedno ista! (Živahno odobranje in ploskanje. Viharni živio-klici.) Potem bi vsak verjel, kar bi hotel in bil bi vedno dober kristjan. (Pritrjevanje.) Če pa to povemo kakemu prijatelju razporoke, boče takoj rekel: »Saj bi smel vsak delati, kar bi hotel, razporoko bi bilo treba postavnim potom otežkočiti, da bi se ne mogel vsak poljubno razporočati.«

Torej otežkočiti bi jo bilo treba! A čemu pa otežkočiti, če je dobra stvar? (Živahna veselost, odobranje in ploskanje.) Kako ne se pa to otežkoči? Tako pravijo, da dobi za puščenji zakonski precej veliko alimentacijo. Potem je pa ta zahteva samo za tistih tako zvanih gornjih deset tisoč. Ljudstvo bi od tega ne imelo ničesar. Kje pa je potem socialna potreba? (Veselost, odobranje.) Potem bi smogli samo bogati to dovoliti, tisti sloji pa katere v zadnjem času pri nas tako imenujemo »nižje sloje« (Veselost), bi ostali pri starem! To potem ni nikaka socialna potreba! Mi poznamo socialne potrebe, ampak razporoke med njimi! (Odobranje in ploskanje.) Nasprotno! Socialna zahteva je, da ostane zakonska vez nerazdružljiva! (Odobranje in ploskanje.) To je zahteva pameti, to je zahteva pravičnosti, to je zahteva npravnosti, to je zahteva vere! (Živahno odobranje in ploskanje. Živio-klici.)

Tako sodimo mi o razporoki, tako sodi o njej vse slovensko ljudstvo, katero je oddalo samo na Kranjskem proti raporoki več 24 tisoč podpisov. (Odobranje, živio-klici.) Eden izmed vojskovodij v boju za razporoko je toliko pošten in sam odkrito priznava, da razporoka ni ljudska potreba. Človek bi pričakoval, da bo potem rekel: »Ako ni ljudska potreba, jo pa pustimo.« Toda temu ni tako. Mož pravi: »Če ni ljudska potreba, je pa treba ljudstvo vzbuditi in na ta način ustvariti ljudsko potrebo.« (Veselost.) Poskusili so res silovito agitacijo, a avstrijski ljudstvo jim je jasno odgovorilo, oddalo je okroglo polupeti milijon podpisov proti razporoki in devet tisoč občin je, kakor sem včeraj bral, protestovalo proti razporoki. (Odobranje, živahno ploskanje in živio-klici.)

Druga zahteva, s katero hočejo razbiti rodbino, je zahteva po prosti šoli. Šola bo prosta vsacega verskega vpliva. Šola bo prosta od cerkve. Šola naj se popolnoma loči od cerkve!

Poglejmo zgodovino. Kako pa je bilo včasih? Šole je ustanavljala samo cerkev, to potrji skoraj do 18. stoletja. Ze v drugem stoletju so bile glasovite cerkvene šole, in pozneje je skoro vsak samostan imel svoje šole, nižje, kjer se je učilo branje, pisanje, računstvo itd., oprostite gospodje prostošolci, tudi veronauk (Veselost), in višje, kjer se je učila gramatika, dijalektika, retorika, aritmetika, geometrija, astronomija in — naj nas zopet oprostijo gospodje prostošolci — seveda tudi veronauk! (Veselost.) Cerkev je ustanavljala tudi vseučilišča in mnogo vseučilišč, koje imajo sedaj celo na nemškem Pruskem, je ustanovila cerkev. Torej to vse je storila cerkev za šolo; sedaj pa pravijo, da cerkev, duhovščina in sploh vsi klerikalci šoli in izobrazbi nasprotujejo. Katoliška cerkev šteje med svojimi duhovni in med svojimi zvestimi pristaši in med lajki može, katerih imena se svetijo na nebu posvetne znanosti kot zvezde prve vrste. Opozarjam na Roger Bakona, Kopernika, Secchija, Pasteurja. Sedaj pa pridejo gospodje prostošolci in pravijo, da je veda nasprotna cerkvi!

V Avstriji se do Marije Terezije ni brigal za šolo nihče razen cerkve, in sedaj kriče, da je pri nas solnce znanosti zastrto in zakrito s črnimi kutami. (Veselost.) Jaz mislim, da kdor nepristransko premišljava zgodovino, mora sam priti do sklepa, da cerkev ni nasprotna šoli. Toda pravijo: »Moderna veda mora imeti prost vstop v šolo!« Mi nismo nasprotniki vede, tudi moderne vede ne; ampak vsaka podmena, ki zna nastopiti z veliko reklamo, pa nam ni veda. Tudi mi znamo ceniti vrednost moderne vede, ceniti vrednost podmen za vedo, toda ne precenjujemo je. Ali je toli hvalisana moderna veda že rešila katero takozvanih svetovnih ugank?

Ali je mogla razjasniti, kako je iz protoplazma nastal svet? Eden izmed voditeljev »modernih« učenjakov je klical: »Dajte mi kosček protoplazme, in ponovim Vam vse stvarstvo!« Slučajno ni imel nihče pri roki takega kosčka protoplazme, učenjak sam tudi ne, in tako se svet ni še enkrat rodil. (Zivahna veselost.)

To lahko rečemo, da katoliški stariši ne bodo nikdar dovolili da bi se proti njihovi volji vzgajali njih otroci v protiverskem duhu, ker so zanje vedno odgovorni! (Klici: Tako je!) Kje pa je tisti toliko hvalisani »moderni« princip svobode, ako se otroci po sili vtikajo v brezverske, ali celo protiverske šole? Vprašamo: kje pa je hvaležnost napram cerkvi in veri, ki sta toliko storili za šolo? Pri onih gospodih, ki zahtevajo prosto šolo gotovo ne! Kdo pa je prvi ustanavljal šole? Slišali smo: Cerkev! Kdo pa je učil prosvete evropske narode, ki so živeli v nevednosti? Cerkev! Kdo pa nosi še sedaj sadove kulture divjim narodom brez kolonialnih škandalov? (Veselost.) Cerkev! (Odobranje). Znan je odgovor, ki ga je dobil svoje dni francoski politik Rochefort tam daleč v Tihem oceanu, ko je na otoku Novi Kaledoniji našel divjake pri molitvi rožnega venca. Prosvitljeni Francoz je divjaka vprašal: »Kaj celo do vas je že prišla ta neumnost?« »Bodi vesel,« mu je odgovoril divjak, »da je že do nas prišla ta neumnost, kajti brez te neumnosti bi te bil že davno požrl!« (Zivahna veselost. Ploskanje). Torej vpliv cerkve na kulturo, na izobrazbo ljudstva je jasen, in zato ima cerkev pravico, govoriti važno besedo o vprašanju izobrazbe in šole. (Burno odobranje in ploskanje.)

K vsem tem razlogom pa pride pri nas v Avstriji še ta, da so pri nas katoliški duhovniki ustanovili 1904 štipendij za dijake, od katerih dobivajo dijaki na leto 231.668 goldinarjev, in marsikdo ki sedaj rolni proti vplivu

cerkve v šoli, se je šolal samo s pomočjo takih štipendij. (Zivahno odobranje).

Zakaj tak krik proti vplivu vere v šoli?

Saj, gospoda moja, pri nas v Avstriji, skrbi že naš šolski zakon zato, da ni vpliv cerkve v šoli prevelik! (Pritrjevanje). Saj za kon od 25. maja 1868 izključuje pri vseh drugih predmetih, razen pri veronauku, vpliv vsake cerkve ali verske družbe! Mislim da bi bili gospodje s tem lahko zadovoljni! To bi jim bilo lahko zadosti! Vsaj nam je preveč! (Viharno odobranje in ploskanje). Toda gospodje hočejo odstraniti iz šole vsako sled vere. Mi pa prosimo: Kakor je krivično in kakor se bojujemo proti temu, da bi se pri pouku otrok prezrl njih materini jezik, tako je krivično in tako se bojujemo in se bodemo vedno bojevali proti temu, da se odpravi iz šole materina vera otrok. (Viharno odobranje in ploskanje. Zivio-klici.)

Gospodje protiverski voditelji so dali svojim težnjam tudi lepa imena, da bi ujeli tudi s tem nekaj nerazsodnih kalinov. Imenujejo jih »boj za reformo«, torej za izboljšanje zakona in šole, ter »kulturni boj!« Jaz pa pravim, da je to boj za poslabšanje zakona in šole in boj proti kulturi in proti pravi izobrazbi! (Viharno odobranje in ploskanje.)

Vse to, kar sem do sedaj navel, nam kaže jasno sedanj položaj katolicizma v Avstriji: Katolicizem je vera pretežne večine avstrijskih državnikov, toda vzlic temu se mora boriti takorekoč za svojo existenco!

Danes, ko se navdušujemo za nadaljno delo, ni čas za rekriminacije in zgodovinske ekskurze in zato ne bodem preiskaval koga zadene krivda, da je vse tako prišlo. Ne bodem vprašal ali je morda temu krivo dejstvo, da se je v državno vedo vpeljal nauk o vsemočnosti države, nauk s katerim so dobili državniki novega izpovednika, ki jih odveže vseh političnih grehov in pregreh, in katerega imenujejo »državno potrebo«. Tudi ne bom raziskoval, ali je morda temu položaju kriv globoki, toda nezdravi spanec, katerega so spali avstrijski katoličani do polovice preteklega stoletja. Takrat je veljalo mej katoliki pri nas načelo, da nima vera ničesar opraviti v politiki, in se zato niso vtikali v politiko. To so znali nasprotniki dobro izkoristiti, znali so si prisvojiti večino v zakonodajnih zborih in so potem izpodrinili vero iz javnega življenja, iz zakonodaje in iz šole. Takrat se je uvelo načelo, da ima država iz naslova suverenitete in kot upraviteljica verskega zaklada pravico, vtikati se v notranje cerkvene zadeve, načelo, katero je popolnoma nasprotno toli hvalisanemu modernemu načrtu svobode. Katoliki pa so izprevideli, da načelo, da naj se vera ogiba politike, ni za nič, in hvala Bogu, izginito je to načelo iz naših vrst tako temeljito, da ako še od koga slišimo, se temu tako čudimo, kakor kakemu predpotopnemu slonu. (Veselo odobranje.)

Tudi eden mojih današnjih predgovornikov je posegel nekoliko v politiko, in jaz mislim, da popolnoma opravičeno. Mi smo opravičeni na katoliškem shodu povdarjati, da je treba, da si katoliki pribore političnim potom zopet tiste pravice, katere so jim političnim potom vzeli, opravičeni smo na katoliškem shodu javno povedati, da ne pustimo, da se nam vzame še tisto malo pravic, kar jih imamo. To ni politika, ampak to je samoobramba in nič drugega. (Odobranje in ploskanje.) Vprašanje »kako?« seveda ne spada v področje kat. shoda, pač pa povdarjanje potrebe, da se nastopi pot in ako se je že nastopila, da se vztraja na tej poti! Ne zahtevamo nič protizakonitega, nič, kar bi nasprotovalo modernemu principu enakosti in svobode, mi zahtevamo le prostost katoliške cerkve. (Zivahno odobra-

vanje, ploskanje in Zivio-klici.) Katoliška vera ni vera tihega čakanja, spanja, nalog apostolom se je glasil: »Pojdite in učite vse narode!« ne pa: »Čakajte!« ali morda celo »spite!« Najlepša hvala slovenskih katolikov je, da si lahko rečejo, da jih sedanja doba boja za verske pravice ni našla spečih. In bedeči hočemo ostati, braniti hočemo trdnjavo naše katoliške vere, geslo in bojni klic, ki naj nas navdušuje v tem boju pa naj bode: »Credo in sanctam ecclesiam catholicam«. — Verujem v sveto katoliško cerkev!«

(Viharno odobranje, ponovno ploskanje in burni živio-klici.)

Izobrazbi.

Kako se vlada v Avstriji.

Piše Jos. Bukovec.

V naslednjih vrsticah si hočemo ogledati v glavnih potezah temeljne zakone avstrijske države, zlasti njeno ustavo v kolikor bi jo moral poznati vsak zaveden avstrijski državljan. Predno natančneje govorimo o avstrijski državi sami, naj nam bo dovoljeno nekaj besedi o državi sploh.

Država je družba ljudi, ki ima namen dati svojim članom pravno varstvo, jih braniti pred napadi od zunaj in sploh doseči vse one cilje, katerih posamezniku doseči ni mogoče. Kot družba mora imeti voditelja, ki drugim zapoveduje in jih vlada in pa zakone, po katerih se morajo vsi ravnati. Voditelj države je vladar. Vladarja volijo v nekaterih državah državljani sami, kakor n. pr. pri nas župana, ali pa se vladarstvo podeduje n. pr. kakor posestvo. Vse one države, kjer se vladar voli, imenujemo ljudovlade ali republike. Predsednik, ki se imenuje vladar republike, vlada samo nekaj let, navadno 4 — 5. Drugim državam, kjer se pravica do vladarstva podeduje, pravimo monarhije. Monarhi vladajo do svoje smrti, ako se vladar sami ne odpovejo poprej. V vsaki monarhiji obstojijo natančni predpisi o prestolonasledstvu, da ne nastanejo po vladarjevi smrti prepri o prestolu.

V nekaterih monarhijah ima vladar neomejeno moč, tako da odločuje edino njegova volja in je vse zakon, kar on hoče. V takem slučaju pravimo, da vlada monarh absolutno. Absolutni monarhiji v Evropi sta Turčija in Rusija. V vseh drugih evropskih državah so si podaniki priborili pravico sodelovati pri zakonodaji in so tako omejili moč vladarjevo. Le v sporazumu z državnim zborom, v katerem so zbrani od ljudstva izvoljeni poslanci, more vladar dajati zakone in ne svojevolljno. Države, kjer je vladarjeva moč na ta način omejena, imenujemo ustavne ali konstitucionalne. Ustava (tako se imenuje temeljni zakon takih držav) daje državnemu zboru pravico posegati v vse državne zadeve, ali pa odločuje o nekaterih vladar sam. Kar se tiče naslovov, ki jih imajo monarhi kakor: cesar, kralj ali knez, bodi omenjeno, da je to samo neka čast brez večjega pomena.

Avstrija.

Vladar.

Avstrija je, kot večina evropskih držav, ustavna monarhija. Vlada jo že od davnih časov rodovina Habsburško-Lotarinška. Habsburžani so v moškem rodu izmrli l. 1740 s cesarjem Karolom VI. in Karolova edina hči Marija Terezija se je poročila z vojvodo Lota-

rinškim. Od tod dvojno ime Habsburško-Lotarinški. Prestolonasledstvo ureja »pragmatična sankcija; tako se namreč imenuje predpisi o prestolonasledstvu, ki jih je izdal pred 200 leti Karol VI. Po tej pragmatični sankciji sledi vladarju njegov prvorodni sin. Če se vadi odpove ali umrje, pridejo na vrsto drugi sinovi, in sicer prvi najstarejši. Če vladar nima nobenega sina, mu sledijo bratje, zopet po starosti. Ako bi izmrli vsi moški, imajo tudi ženske pravico do prestola v istem redu kot moški.

Vladar je nedotakljiv, njegova oseba mora biti vsakemu sveta. Za svoja dejanja ni nikomur odgovoren. Kot glava države napoveduje on vojsko in sklepa mir s sovražniki. On ima trojno oblast: zakonodajno t. j. oblast dajati zakone, izvrševalno t. j. zakone izvrševati (brez njegovega potrdila ni veljavna nobena postava) in sodno t. j. soditi podložnike. A samo izvrševalno oblast ima popolnoma v svojih rokah, zakonodajno pa mora deliti z državnim, oziroma z deželnimi zbori, in sodno izvršujejo sodniki v njegovem imenu.

Omeniti nam je še neke posebnosti, ki je lastna naši državi, namreč takozvanega dualizma. Avstroogrška monarhija — to je pravo ime naše države — sestoji pravzaprav iz dveh držav ali, bolje rečeno, iz dveh skoro samostojnih državnih polovic. Zato se imenuje dvojnata ali dualistična. Vsaka državna polovica, Avstrija kakor Ogrska ima svoj državni zbor, svoje ministrstvo in tudi svoje lastne zakone. Veže jih samo oseba vladarjeva in nekatere zadeve, ki so obema polovicama skupne, a kakor se kaže, bo v doglednem času vsaka polovica popolnoma samostojna, samo vladarja bosta imeli istega. Nas zanima v prvi vrsti Avstrija ali Cislitvanija, kamor spadamo Slovenci. (Meja med Avstrijo in Ogrsko tvori namreč reka Litva, zato se imenuje obe polovici tudi Cis- in Trans-litvanija.) Zato hodičemo obširneje govoriti samo o naši državni polovici in o skupnih zadevah.

Zakonodajna oblast.

Zakonodajno oblast izvršuje, kot že omenjeno, cesar v zvezi z državnim zborom oz. z deželnimi zbori. V področje državnega zbora spadajo vse zadeve, ki so skupne vsem deželam tostranske polovice. Državni zbor sestoji iz dveh zbornic, iz poslanske in gosposke. V gosposko zbornico se poslanci ne volijo, ampak imajo nekateri vsled svojega stanu pravico biti člani gosposke zbornice, druge pa imenuje cesar. Člani gosposke zbornice so polnoletni principi cesarske rodovine, visoki plemenitaši, ki imajo posebno velika posestva in vsi nadškofje in knezoškofje. Cesar lahko imenuje članom gosposke zbornice može, ki so si pridobili posebnih zaslug za državo, znanost ali umetnost.

Člani poslanske zbornice se volijo. Zbornica je štela dosedaj 425 članov, po novem volilnem načrtu pa 516. Vsaka dežela jih dobi toliko, kolikor jih jej gre po številu prebivalstva in davčni svoti, ki jo plačuje. Voli se po volilnih okrajih, ki jih določijo državni zbor. Volilno pravico ima vsak polnoleten avstrijski državljan, če plačuje kaj davka ali nič, izvoljen je lahko vsak volilec, ki je spolnil 30. leto. Poslanci se volijo za šest let. To določa novi načrt volilnega reda, ki bo najbrže postal zakon.

Poslanci so nedotakljivi ali imunni, to se pravi, da jih oblasti zaradi kaznivih dejanj ne smejo zasledovati, ako tega ne dovoli zbornica, kateri pripadajo. Oni imajo pravico staviti predloge in interpelirati ministre t. j. opozoriti jih na kako nepravilnost ali nezakonomnost v državi in zahtevati, da se odpravi. Državni zbor sklicuje vsako leto cesar.

Državni zbor odločuje v sledečih zadevah:

Odobrava trgovinske ali druge pogodbe s tujimi državami, določuje vojaško službo in vsakoletno število rekrutov, dovoljuje vsako leto znanprej davke in izdatke države. Dalje sklepa o denarnih, carinskih, trgovskih, poštnih in železniških zadevah, o pravicah in dolžnostih državljanov, šolah, državljanem zakoniku, državljanski in domovinski pravici itd.

Predloge stavi navadno ministrstvo, lahko jih pa tudi poslanci. O vsakem predlogu se posvetuje in sklepa najprej poslanska zbornica. Če ga ta odobri, se predloži gosposki zbornici. Gosposka-zbornica ga lah' o sprejme ali pa ga izpremeni in šele izpremenjenega odobri. Nato mora iti izpremenjeni predlog zopet v poslansko zbornico, da ta odobri spremembe, ki jih zahteva gosposka zbornica. Ko sta obe zbornici sprejeli predlog, se šele predloži cesarju v potrjenje in postane tako zakon.

Da je glasovanje o kakem predlogu veljavno, mora biti v zbornici poslancev navzočih najmanj 100 članov. Predlog je sprejet, ako glasuje za nj nadpolovična večina navzočih poslancev, samo pri temeljnih državnih zakonih, kakor n. pr. o splošnih pravicah državljanov, o spremembi volilnega reda se zahteva dvetretjinska večina. Glasovati more vsak poslanec le osebno, ne po pooblastilu. Ministri imajo pravico udeleževati se vseh sed državne zbora in na zahtevanje se jim mora dati vselej beseda.

Cesar ima pravico razpustiti državni zbor in razpisati nove volitve, predno poteče 6 let, ako državni zbor ne more redno delovati ali če se mu zdi to iz kakega drugega vzroka umestno.

V slučaju, da je kaka zadeva zelo nujna in ni mogoče sklicati takoj državnega zbora, da bi jo postavnim potom rešil, sme cesar sam na odgovornost celega ministrstva izdati naredbu, ki uredi začasno dotično nujno stvar. Ako ministrstvo takoj, ko je sklican državni zbor ne predloži te naredbe v potrjenje, izgubi ta svojo veljavo. Tako določa tisti slavni paragraf 14.

Kakor razvidimo, je moč vladarja precej omejena, kar je tudi prav, kajti poslanci lahko bolj poznajo ljudstvo in njegove želje kakor visoki gospodje na Dunaju.

Političen pregled.

AVSTRIJA.

Volilna reforma še vedno straši po državnem zboru. Kakor smo že večkrat povedali, stojita si nasproti dve skupini poslancev, izmed katerimi je večina za volivno reformo, manjšina pa proti njej in ovira delovanje na vsak način. Novo oviro si je zopet izmislil poslanec dr. Tollinger, ki je predlagal, naj se sprejme pluralni volilni sistem, to se pravi, da naj bi nekateri volilci imeli tudi po več glasov. Tollingerjev predlog se glasi: »Vsak polnoletni državljan naj ima po en glas pri volitvi. Kdor je star 35 let, oženjen ali vdovec in ima vsaj enega otroka, ta ima dva glasa. Ravnotako naj ima dva glasa kdor plačuje 25 kron direktnega davka in kdor je dovršil kako srednjo šolo. Če je pa kdo dovršil srednjo šolo in plačuje 25 kron davka, ima tri glaso.« — Na ta način hočejo nasprotniki kmeta in delavca ogoljufati za pravično volilno reformo, po kateri dobí vsak polnoletni državljan naj bo graščak ali kmet, minister ali delavec po en glas. Mislili so, toda dobrosmisleči poslanci so jim zmedli račun in ta

predlog je bil odklonjen pretekli teden. Zelo zanimivo je bilo poslušati slovenskega poslanca dr. Tavčarja, kako je na ves glas zahteval, da se naj dá nekaterim »intelligentnim« več glasov. Nam pa ne gre nikakor v glavo, zakaj bi oni imel več pameti, ki je star 35 let, Ti ljudjem islijo, da človek še le s 35. letom pride do pameti. Še bolj »kunjstno« je pa to, da mora imeti oni, ki plača 25 kron davka, še en glas. Kakor da bi pamet šla s kronami v glavo.

VOLILNA DOLŽNOST.

Še nekaj je bilo ta teden na vrsti glede volilne dolžnosti. Nekateri poslanci so stavili predlog, da se naj vpelje volilna dolžnost, to se pravi, da mora vsak volilec voliti, sicer bo kaznovan. Nekateri pravijo, da bo to dobro, da se vsaj spozna prava ljudska volja, drugi pa pravijo, da je to nasilnost, če se hoče koga siliti, da izvršuje svojo volilno pravico. Sedaj se je odločilo tako, da naj imajo deželni zbori pravico, da določijo, v kateri deželi naj se vpelje volilna dolžnost.

DRŽAVNI ZBOR.

V državnem zboru je poročal naš poslanec Šuklje, ki je najboljši strokovnjak v železniških zadevah v državnem zboru, o zadevi poddržavljenja Severne železnice. Dosedaj je namreč večina železnice v Avstriji v rokah posameznih milijonarjev, ki vlečejo od njih vsako leto po več milijonov dobička, ker imajo jako visoke cene, kakor na primer pri nas Južna železnica. Poslanci sedaj zahtevajo od države, naj ona pokupi te železnice in naj jih vzame v svojo upravo. Država bo počasi ugodila tem zahtevam. Začela je sedaj s Severno železnico, ki jo ima večinoma se da Rotšild v rokah. To bo jako dobro, če jo dobi država v roke, ker bo znižala vozne cene, kar bo na korist revnim ljudem. Zahteva naših poslancev mora biti, da se kolikor mogoče hitro poddržavijo vse avstrijske železnice.

CESAR BOLAN.

Pretekli teden je cesar znatno obolel, da je moral več dni ostati v postelji. Namesto njega je moral iti prestolonaslednik k voliškim vajam v Dalmacijo. Cesarjevo prehlajenje je sedaj že minulo in zopet sprejma ministre in ostale dostojanstvenike.

BOJ PROTI CERKVI NA FRANCOSKEM.

Velikansko gonjo in borbo so začeli sovražniki krščanstva v Franciji proti katoliški cerkvi, in upali so, da bo pod udarci njihovih kladivov razpadla skala, na katero je Kristus zidal svojo cerkev. In če bi bila katoliška cerkev samo delo človeških rok, bi se to tudi moralo zgoditi. Sovražniki krščanstva, ki so videli v katoliški cerkvi le človeško moč, so šli s silo v ta boj in že so napovedali konec katoliške cerkve. Premišljeno in po dobro zasnovanem načrtu so šli sovražniki krščanstva v ta boj, kajti vzeli so škofom in duhovnikom vse dohodke, zaplenili in razprodali so cerkve, semenišča, šole, bolnišnice, delali so na vse mogoče načine, da bi iztrebili vsako sled krščanstva iz družabnega življenja, prepovedali in izgnali so že skoro vse cerkvene družbe, in tako so si mislili, mora biti konec katoliške cerkve. Po celem svetu so se veselili sovražniki vesoljnega krščanstva tega boja, z veseljem so pričakovali konec katoliške cerkve na Francoskem, kajti vedeli so, če bo enkrat v Franciji, kjer se vrši vse javno življenje in znamenju splošne in enake volilne pravice, katoličanstvo uničeno, potem mora poginiti tudi povsod drugod. Tudi na Slovenskem smo čuli take glasove. Decembra me-

seca mora biti konec katoličanstva in se morajo izstradati vsi, ki ne vklonijo svojega tilnika pod jarem brezverske postave. Sovražniki so pričakovali, da se bo zdaj začel po celi Franciji splošen beg iz katoliške cerkve, da bodo najprej škofje ponižno prosili vlado, naj jim da košček kruha zanje in za njihova semenišča, da bodo župniki prisegli na brezversko zastavo. In kaj vidimo danes v resnici?

PONESREČEN PROTICERKVEN BOJ V FRANCJI.

Škofje cele Francije stoje kot en mož na strani papeževi. Tistih verskih družbic pod vladnim nadzorstvom, s katerimi hočejo brezverci začasno nadomestiti katoliško cerkev, nihče ne mara. Vsi čutijo, da je katoliška cerkev ena edina, vsečloveška, večna, neumrljiva, z namestnikom Kristusovim na čelu, in da nobena vlada sveta ne more in ne sme namesto nje usiljevati ljudem drugih verskih družb. Ravno tako trdno kot škofje, stoji trdno tudi katoliška duhovščina. Vlada sicer postopa z njimi surovo, a duhovščina se ne premakne in mirno gleda v bodočnost, zanašajoč se na Onega, ki vse vlada in vse ohranja. Pa še nekaj drugega vidimo pri tem boju: oglašajo se že škofje in verniki celega sveta in s tem kažejo, da je katoliška cerkev na vsem svetu eno telo, in da rana, ki ji je bila prizadeta na enem udu, boli vse dele njene telesa. Sivolasi kardinal in nadškof pariški Rihard, mož, ki s svojimi 80 leti, le pol živi še na tem svetu, prejema zdaj tolažilna pisma in bodrilne izjave od škofov vsega sveta. Prvi so bili belgijski škofje, ki so pozvali svoje brate na Francoskem, naj brez strahu vztrajajo pri papeževih navodilih, in zdaj se oglašajo škofje tudi drugih držav. Na italijanskem pošilja vsaka cerkvena dežela pisma francoskim škofom s podpisimi vseh škofov, istotako so storili holandski in že premnogi španski škofje. — Tako torej upamo, da bo trpljenje francoskih katoličanov zopet pomagalo utrditi katoliško zavest, in oni, ki so mislili, da cerkev uničijo, bodo z začudenjem videli, da so jo njihovi napori in boji le utrdili. Duševna borba pa, ki so jo začeli francoski pogani, se bje po časopisu vsega sveta in v vsem javnem in družabnem življenju — in smemo reči, da ne v škodo katoliški misli. Prihajajo nam v misli besed Kristove: »in peklerska vrata je ne bodo premagala«.

RUSKE VLADNE PREOSNOVE.

Ruska vlada se sedaj v prvi vrsti bavi z preosnovo policije. Policija, kakor smo povedali, ne izvršuje ravno posebno spretno svojega posla, in to je spoznala, kakor se vidi tudi ruska vlada, ker je sklenila, da najame najboljše nemške, angleške in belgijske policiste. — Car namerava takoj, ko se vrne iz finskih vod, izdati ukaz, ki proglasi kmete za ravnopravne z drugimi stanovi. Hoče jim omogočiti vstop v državne službe. Vlada upa, da s tem pridobi zase prihodnjo dumo.

KAJ SE GODI NA RUSKEM?

O položaju na Ruskem nimamo povedati nič družega, kot to, da postaja ruska revolucija vedno bolj enolična. Pravzaprav pa to ni več revolucija, ampak izpremenila se je v čisto navadno prostaško ropanje. Ne čuje se več o velikih političnih štrajkih in o mogočnih populčnih demonstracijah, zdaj se čuje samo o ropih, o napadih in o umorih. Ruski listi so napolnjeni dan na dan s samimi krivicami poboj in roparskimi povestmi, a to niso prazne povesti brez resnice, ampak so živa resnica. Revolucija je ravno odprla vsem sumljivim

osebam pot, po kateri so se pokazali na beli dan, kajti poprej so le v temi in po samotah prežali in ubijali ljudi, posebno bogatine, iz zasede. In kaj vidimo sedaj v Rusiji? Pri belem dnevu ropajo po najobljudenejših ulicah vpričo policije in moré ljudi ne samo z bombami, ampak z vsakovrstnim orožjem. Taki dogodki so prišli v sedanjem času v Rusiji na dnevni red, toda nobeden se za to dosti ne zmeni in ne briga. Zares čudno je to, a vendar resnično. Toda kaj stori policija in orožništvo zoper roparje?

RUSKA POLICIJA IN NJENO DELO.

Ruska policija z eno besedo ne dela nič, najmanj pa skrbi za javni red, ker brani le roparje in ne one, ki so napadeni. Nedavno je bila v Jekaterinoslavu odstavljena vsa policija, ker se je dognalo, da je v zvezi z roparji. Toda to ni na Ruskem nič posebnega. Policija ali vsaj nekateri izmed nje, so marsikje v zvezi z roparji, na vsak način pa ugaja policiji ta nemir in nred, ker dokler je v deželi nered, ima ona proste roke. Radi tega policija nobene roparja ne vjame ali če ji že pride kateri po nesreči v roke, ga takoj zopet izpusti. Vsa poročila o roparskih napadih in umorih se končajo skoraj brez izjeme: »Roparji so izginili brez sledu.« Sedaj poskušajo priti roparji tudi čez mejo v Avstrijo. Zadnji čas se je že prigodilo tudi tostran meje več napadov, na izvanredno prekanjen način. Toda čez dva dni jih je imela že naša avstrijska policija v svojih rokah. Zakaj bi torej na Ruskem policija ne mogla vsaj enkrat kakšnega prijeti! Toda v Rusiji so sedaj taki časi, da se roparje izpušča, čeprav se jih dobi v roke, mirne in poštene ljudi se pa trpinči, kar se jih more.

Listek.

Med slepimi.

(Konec.)

Vesela je bila gospodična Malči dovoljenja in kakor srnica je hitela navkreber na dom stare Maruše.

Popeljala jo je k zdravniku. Zdravnik je bil več svoje stroke in jako dober in ljubeznjiv človek. Malči je povedala, kaj hoče. Opisala je bolezen, pristavila tudi, kako se ji stara ženica smili in da se nihče domačih zanjo ne zmeni, in zdravnik je bil zelo vesel usmiljene deklice. Pogled mu je šinil preko njenega lepega obraza. Oči so ji lesketale v tesnem strahu, ali bode zdravnikova izjava ugodna, ali ne, kajti dober človek se boji za svojega bližnjega. Pogled mu je pa šinil tudi na staro sključeno ženico: Prosila ga je pomoči in glas se ji je tresel.

Zdravnik je začel s preiskavo. Gospodični Malči je zaplalo srce močnejše, in iz njega se je dvignila vroča molitev: »O Gospod, vir vse luči, olepšaj ubožici življenja večer in zasi je naj ji zopet solnčna luč!«

Tudi Maruša je molila: »Če je mogoče, Oče nebeški, — a Tvoja volja naj se zgodi!«

»Še malo časa, in bilo bi prepozno«, je izjavil doktor Veselko, ko je bil končal preiskavo.

»A zdaj?« je vprašala štrahoma Malči.

»No, zdaj lahko upamo, da bode mamica kmalu izpregledala —«

»Hvala Bogu«, je zaklicala Malči, in na tihem je izrekla iste besede tudi Maruša.

Zdravnik je določil dan za operacijo, Malči pa ga je poklicala na stran in mu boječ, kakor v zadregi zašepetala: »Gospod doktor, saj veste, ubožica je morda brez denarja. Do-

mači ji ne dajo nič, in težko bo poravnala vse stroške. Gospod doktor, kar bo nedostajalo, dovolite, da poravnam jaz . . .«

Zdravnik jo je pogledal z odkritosrčnim začudenjem. Poznal je njeno staro mater in njen neupogljiv, osorni značaj, in dobro se mu zdelo, da je gospodična, ki biva pri njej, vendar tako dobra in požrtvovalna za blagor bližnjega. Podal ji je roko.

»Gospodična Malči«, se je smehljaj, »dovolite, da tudi jaz sodelujem pri vašem dobrem delu. Prišli ste k meni s plemenito željo, naj bi Maruši pomagala, da bi zopet izpregledala. Dajte, da vam to željo izpolnim. Niste se zmotili, ko ste jo pripeljali k meni, kajti tudi moje srce je odprto revežem vsikdar na stečaj. Zato, gospodična, ne skrbite za nič drugega, kakor da bo bolnica imela morda nekoliko boljše postrežbo!«

Veselo presenečena je pogledala gospodična Malči v zdravnikove prijazne oči. »Velja! Bog Vam daj srečo, da boste izvršili, kar obljubujete!«

Ko je bila gospodična pripeljala starko domov, niso bili domači nič kaj zadovoljni, da se vtiče tuja oseba v njihove razmere. Gospodar je po stari navadi nekaj mrmral, gospodična pa tudi. Rekla je, da se pravzaprav ne izplača, da bi mati izpregledala, ker dolgo itak več ne bo živela. Na drugi strani pa jo je navdajalo veselje, da bode starka morda zopet za kakšno rabo pri hiši, in se še ni preveč jezila. Malči se ni mnogo brigala za vse to. Stisnila je Maruški v roko nekaj denarja, češ, naj si privoščji kaj boljšega, in odšla je z veselo zavestjo, da je izvršila dobro in Bogu dopadljivo delo.

Minilo je bilo nekaj tednov in operacija se je bila posrečila. Nekaj dni je sicer morala Maruša še ostajati doma v temni sobici, pa prišla je bila zaželjena ura, ko je zopet gledala lepo božjo naravo, ko se ji je zopet nasmihalo nebeško solnce in ji božalo velo lice z blagodejnimi žarki.

Srce se je topilo stari Maruši od veselja in hvaležnosti, in vsak dan so bile krepkejše tudi njene telesne moči, kajti prejšnja zapuščanost in otožnost sta jo bili zelo potrli. Prva njena pot je bila v cerkev. Tam je iskala opore in tolažbe prej, ko je bila slepa, in tudi sedaj jo je gnalo hvaležno srce tiakaj. Vroče je molila pred oltarjem za svoja dva dobrotnika: za dobro, nesebično Malči in prijaznega gospoda doktorja.

Potem pa je krenila svoje korake k doktorju, da bi se mu še enkrat iz dna duše zahvalila za vso skrb in za ves trud, ki ga je imel ž njo. Doktorju je sijala iz oči odkrita radost, ko je ugledal pred seboj starko brez palice, zdravo in trdno. Ukazal je postrežnici, naj ji prinese kozarec vina, da se bo ženica malo okrepčala po dolgem potu.

Dvignila je Maruša z veselo roko kozarec. »Na vaše zdravje, gospod doktor, in na zdravje vrle gospodične Malči! Takih src je malo na svetu, kakor je vaše in Malčino!« Potem je ženica na dolgo in široko pripovedovala o Malčinih čednostih, kako ljubi svoje stariše, kako potrpežljiva je s sitno gospo Pilkovo, kako dobrotljiva in usmiljena je z reveži itd. »Škoda«, je končala, »da bo tako kmalu šla odtod; upajmo pa, da se vrne s svojo gospo zopet prihodnje leto!«

Doktor Veselko je z zanimanjem poslušal staro ženico; ob zadnjih besedah pa se je nalahko stresnil; kajti ni mu bilo prav, da gospodična Malči odhaja. Nekaj ga je vezalo nanjo, in bal se je, da se ta vez ne bi pretrgala . . .

Maruša se je poslovila in odšla proti domu. Sedaj se ni vračala iz farne cerkve več s tako težkim srcem, kakor se je vračala vselej poprej, ko je bila še slepa. Saj se je bilo doma precej izpremenilo. Gospodar in gospo-

dinja sta bila sedaj ljubeznivejša ž njo, in tudi otroci so bili prijazni in dobri. Da se je bilo vse tako lepo izpremenilo, je bila glavna zasluga gospodične Malči. Ona je bila, ki je z gorkimi besedami vplivala na trdosrčne ljudi: stajal se je bil led; srca so se bila omečila. In postala dostopna. Večkrat jih je opominjala na četrto božjo zapoved, pripovedovala jim o božjem blagoslovu, ki bode prišel nad hišo, če bodo lepše ravnali s staro materjo in posrečilo se ji je, da je v trdih srcih obudila spečo vest in pripravila Maruši lepših dni.

Nikdar se še ni vračala gospodična Malči s tako lahkim in zadovoljnim srcem z gospo Pilkovo v mesto, kakor tisto jesen. Z drevoja je odpalo listje, vreme je bilo otožno in zapspano, z gorá so vele mrzle sape, a v Malčinem srcu je cvela in dihala jasna in sveža pomlad . . .

Osem mesecev pozneje.

Gospa svetnikova je sedela v zeleni lopici pred svojo vilo na kmetih in dihala sveži poletni zrak, ki je prihajal iz bližnjega drevo-veda in prinašal seboj opojni vonj lipovega cvetja. Bila se je v marsičem izpremenila. Glavo so ji obkrožali srebrnobeli lasje, in obraz, ki je prejšnje poletje še kolikor toliko cvel, je bil sedaj bled in zgubančen. Prejšnji ponos, ki je priletno gospo po njenem domnevanju povzdigoval nad ves svet, je bil tudi izginil. Lice je imelo ves drugačen izraz: tih mir in sreča sta sijala ž njega.

»Malči«, je zaklicala s slabotnim glasom, »ali si kod blizu?«

»Seveda, mama, tukaj sem! Kaj želiš?«

Gospodična Malči je hodila po vrtu, sklanjala se k gredicam in popravljala rožice, ki so se radovale lepih dni.

»Koliko je ura, dete?«

»Tako je štiri!«

»Torej še dve uri! Ali si vse pripravila? So li sobe v redu, da ne bo kakih nerodnostij, ko pridejo?«

»Ne skrbi preveč, mama! Vse je najlepše uravnano. O kako sem vesela, da jih bom zopet videla!«

Malči je prišla in prisela k stari materi.

»O Malči, ne veš, tudi jaz sem srečna in radost, nepopisna radost mi počiva v srcu. Moj Bog, samo to uro da bi izpregledala, ko pride moj otrok, moja Elizabeta, k meni. Toda, Gospod moj, čemu bi tarnala? Predober si in vsa pravica je v Tebi! Slepa sem bila, mnogo let sem bila slepa, dasi sem videla, in takrat si mi pokladal le srečo na srce. Pa tudi za to srečo sem bila slepa; slepa sem bila za Tvojo dobrotljivost; slepa za vse Tvoje darove. Usmiljen si bil in stegnil si svojo mogočno roko in mi vzel luč oči. O takrat se je vzbudila moja duša iz dolgega opojnega spanja in — izpregledala. Gospod, spoznala sem takrat Tvoje usmiljenje. Hvala Ti, da Te nisem izgubila za vedno . . .«

Čudna so pota božja. Kolikokrat se je poprej jezila gospa Pilkova nad ubogo Malči, kadar se je ta mudila pri slepi revici Maruši. Takrat ni mogla nikdar pojmovati Malčine usmiljenosti in ljubeznivosti do revežev. Pa glejte! Maruša je izpregledala, gospa Pilkova oslepela; Marušino breme je položil Gospod na njene oči. Koncem zime je namreč gospa ludo obolela. V začetku so mislili, da se je samo prehladila; pritisnila pa je vročinska bolezen, strašna in težka, in nekaj tednov je visela gospa Pilkova med življenjem in smrtjo. Kdo je tedaj bolj skrbel zanjo, kakor gospodična Malči! Cele noči je bedela pri nji, ji postrežljivo stregla, letala okrog zdravnikov in posrečilo se ji je, da je gospej rešila življenje. A solnca nebeškega gospa ni ugledala več, kajti noč je bila legla na njene oči za vedno. Kdo more kaj proti ukrepom Gospodovam?

Zalostni in težki so bili tisti tedni med boleznijo. Gospa se je bojevala med življenjem in smrtjo. Na eni strani luč — življenje, na drugi strani temni propadi — smrt. V duši se ji je začelo svitati. Gledala je ob svoji strani potrežljivo Malči, in takrat je spoznala, kaj premore vera in zaupanje v Boga. Polna hrepenenja se je oprjela te močne opore, ki jo je bila v mladih letih ponosno — meni nič, tebi nič — vrgla skozi okno in si postavila v svoje

srce malika — samoljubje. Spoznanje je bilo prišlo, in v srce se ji je bil naselil kes . . .

Sprijaznila se je bila z Bogom. V njem je našla dovolj moči in poguma in nosila je svoj novi križ vdano, brez jeze in nevolje. To je bil prvi korak, ki mu je takoj sledil drugi: sprijaznila se je bila s hčerjo, Malčino materjo, in jo prosila odpuščenja za vse storjene žalitve.

In prav sedaj je pričakovala svoje hčere s soprogom in vso družino v tiho gorsko vasico. Povabila jih je za celo poletje, naj bi se naselili v njeni vili in ji delali družbo. Sama sicer ni imela na kmetih, v prosti naravi, skoro nika-kega užitka — saj je bila slepa — a hrepenenje jo je gnalo dan na dan v mirno gorsko zatišje. Tudi Elizabeti in celi njeni družini je privoščila razvedrila, ker so ga bili v resnici potrebni. Oče je hodil ob bergljah in še vedno bolehal. Malči pa se je preveč utrudila med boleznijo stare matere da ji je bilo lice izgubilo prejšnjo lepo barvo in bilo upalo in blede.

»Ne bode se jim godilo preveč dobro«, je večkrat govorila gospa, »in potrpljenje bodo morali imeti z menoj, slepo revico, pa ljubezen prenese vse. V ljubezni smo sedaj združeni in bomo tudi ostali. Bogu bodi hvala!«

Lepo je bilo svidenje tisti večer v vili gospe Pilkove, da so morda angelci klicali v nebesih: »Mir ljudem na zemlji!« Lepi pa so bili potem vsi dnevi tistega poletja. Tistikrat je šele gospa Pilko občutila vso srečo, ki jo v sebi skriva ljubezen in ki jo poprej ni poznala: ljubila jo je hči, ljubili so jo vnuki, ljubili so jo vsi ljudje tistega kraja. Ker se jim je smilila — a ljubil jo je tudi Bog in ona je ljubila njega.

Pa tudi za Malči so bili prišli lepi časi. V vilo je bil začel zahajati doktor Veselko, in našlo se je tamkaj dvoje src, ki sta se vneli v medsebojni ljubezni. Doktor Veselko je bil stopil nekega dne pred očeta in poprosil za Malčino roko. Nasmehnil se je oče in drage volje blagoslovil mladi par.

Zopet je bila jesen, zopet je odpadalo listje in zopet so pihale z gorá mrzle sape: v vili gospe Pilkove pa je cvela pomlad zadovoljnosti in sreče — vsa vesela, vsa lepa . . .

Razgled po domovini.

»Ljudska knjižnica«. Opozarjamo na današnji uvodni članek na prvi strani, kjer je obširno popisana nova knjižnica, ki bo za prav nizko ceno podajala našemu ljudstvu najkрасnejše poljudno pisane povesti. Kdor si želi ogledati prvi zvezek, naj ga naroči kar po dopisnici, ki je priložena temu »Domoljubu«.

Stare knjige. Pri mnogih hišah, posebno na deželi, se nahaja marsikatera še s starimi crkami tiskana knjiga, ki je popolnoma pozabljena in nima za lastnika nobenega pomena več. Take knjige romajo mnogokrat v peč. Vendar imajo pa tudi nekatere stare knjige svojo vrednost, četudi so morda že zunaj poškodovane in od moljev načete. Kdor ima kako tako knjigo, kakoršne koli vsebine, nabožne ali svetne, naj jo ponudi »Katoliški bukvarni v Ljubljani«, katera jih kupuje po kolikor možno visoki ceni. Posebno dobrodošle so knjige prvih slovenskih pisateljev. (Katekizmi, Sveto pismo itd.)

Vmeščen je bil pretekli teden na župnijo Mokronog ondnotni župni upravitelj č. g. Henrik Bukowitz.

Umrl je v Zgornji Šiški 29. septembra mi-zarski pomočnik g. Ivan M e r h a r, brat dobskega kaplana, č. g. dr. Alojzija Merharja. Bil

je zvest član »Kršč.-soc. zveze«, in vdan sin svete cerkve do zadnjega vzdihla. Njegovo truplo, ki so ga pokopali v St. Vidu nad Ljubljano, je spremljalo mnogo njegovih tovarišev, ki so mu darovali več krasnih vencev. Krščansko socialna zveza se je z zastavo in po deputaciji udeležila pogreba. Naj počiva v miru!

Ljubljanski liberalci, katere zadnji čas vodi šribar Cham, so nameravali napraviti shod v Sori pri Starmanu, da bi še bolj razburili že itak razburjeno ljudstvo. Glavno vlogo bi bil igral poleg Chama gotovo »nedolžni« učitelj Grmek, katerega še vedno pusti v miru deželni šolski svet. Vlada je pa ta shod preprevedala.

Novo trgovino je otvoril v Ljubljani na Starem trgu g. Ivan Podlesnik ml. Prodajajo se klobuki in čevlji. Novo trgovino vsem somišljenikom iz mesta in dežele prav toplo priporočamo. Ravnajmo se po geslu: Svoji k svojim!

Božja pot na sv. Joštu pri Kranju. Ta nekdanj tako sloveča božja pot se je zopet lepo pozivila letošnje leto, odkar biva stalno tu gori duhovnik. Obilo romarjev je prišlo letošnje poletje na goro, odkoder je najlepši razgled po Gorenjskem in proti Ljubljani. Največ jih je bilo na Mali Smaren in na god Matere Božje sedem žalosti. Oba ta dneva je bilo obhajancev

nad 900. Tudi v jesenskem času prihajajo ob ugodnem vremenu kaj radi romarji ob sobotah in nedeljah.

Umrl je 4. t. m. na Krki ondnotni župnik, duhovni svetnik in zlatomašnik veleč. g. Jurij S o r c. Pokojni je bil rojen v Polhovem gradu 27. aprila leta 1826; v mašnika je bil posvečen l. 1850. Dolgo let je služboval kot župnik na Krki. Nedavno je prosil za pokojnino, a sedaj ga je skoro nenadno odpoklical Gospod k sebi. Njegov kaplan, g. Anton Zoré se je mudil v Ljubljani, kjer je napravil župnijski izpit. Od-peljal se je v četrtek k starišem, a na potu dobi brzovaj o smrti njegovega g. župnika. — Pokopali so ga ob veliki udeležbi preteklo soboto. Naj počiva v miru!

Naši shodi. Slovenska Ljudska Stranka je priredila 30. septembra jako dobro obiskan shod v Rovtah nad Logatcem. Poročal je državni in deželni poslanec č. dr. Ignacij Žit-ni k v prvi vrsti o volilni preosnovi, ki zanima dandanes vso javnost. Najprvo je pojasnil načelo splošne in enake volilne pravice in vladni načrt, potem je poročal o krivicah, ki se godé štajerskim, zlasti pa koroškimi Slovincem, ki bi morali dobiti dva gotova mandata, a jim je odkazano samo eden in še ta negotov. Obodil je gonjo liberalcev proti poslancem »Slovan-ske zveze«, oobito proti njih načelniku g. dr.

Susteršiču, ki si je mnogo prizadejal, da bi pomagal koroškim Slovincem in jim priboril dva mandata, a so njegov predlog preglasovali združeni Nemci. Dr. Susteršiča napadajo liberalci na Kranjskem in oni v obmejnih krajih in vendar zahtevajo venomer od njega pomoči. — Govornik je pojasnil dogodke v deželnem zboru ter odgovarjal navzočim na razna vprašanja glede carine od lesa, živine, žita, vojaške službe itd. Zbrani volilci so pokazali, da nasledujejo prav živahno vse dogodke. Shodu je predsedoval vrli posestnik g. J u r c a. Na njegov predlog je bilo izraženo vsem našim poslancem, zlasti pa dr. Susteršiču, polno zaupanje. — »Kmečka zveza« je zborovala isti dan v Rašici pri Velikih Laščah. Govorila sta na shodu g. dr. L a m p e in poslanec J a k l i č o kmetiskem stanu in njegovi organizaciji.

Vedno večja draginja se nam obeta. Že v par »Domoljubovih« številkah smo poročali o zvišanju cen raznih predmetov. Zvišali so cene sladkorju, petroleju, mesu in zopet se nam obetajo povišanja cen raznih drugih potrebščin. Dobili smo ta poročila: Z v i š a n j e cen papirja. Tovarnarji papirja v Avstriji se dogovarjajo, da zopet podraže papir. — C e n e m o k e so zadnji teden na Češkem poskočile za 40 do 50 vinarjev. — Ker so se podražile razne snovi, ki se potrebujejo za izdelovanje umetnih zob, zato bodo zobozdravniki podražili tudi umetne zobe.

Novo društvo. V Trziču se je ustanovilo »Slovensko društvo perutinarjev in rejcev vseh domačih živali.«

Zopet ponarejalca denarja prijel. — Dne 1. t. m. je prišel h gostilničarju J. Hyleju v Št. Vidu pri Ljubljani neki Italijan iz Istre, Jožef S i b e r. Kmalu nato je prišla tja tudi kuharica I v a n a P r e v c iz Kranja ter se je pridružila Italijanu. Siber je zahteval zase in za Prevčevno prenočišče, kar je pa gostilničar odklonil. V večji je stopil Siber h gostilničarju ter mu dejal, da lahko postane bogat mož ter mu pokazal zavitek 50 in 20 kronskih dobro ponarejenih bankovcev. Siber je gostilničarju dejal, da je član družbe ponarejalcev denarja v Italiji, sedaj ga pa ponareja v Švici. Proda mu 100 ponarejenih goldinarjev za 40 K, tako da gostilničar napravi dobička 60 K. Siber je prosil gostilničarja, naj ga ne izda, gostilničar je pa šel po orožnike, ki so Sibra in Prevčevu prijel.

Preizkusi z gnojenjem naravnih travnikov z razklejeno kostno moko in kalijsko soljo. Kmetijsko kemično preizkuševališče za Kranjsko in Ljubljani namerava prirediti preizkuse leta 1907 z gnojenjem naravnih travnikov z razklejeno kostno moko in kalijsko soljo in sicer po tri preizkuse na Gorenjskem, Notranjskem in Dolenjskem. Preizkuševalni travniki naj obsegajo po en oral (pol ha). Razklejeno kostno moko bo treba raztrositi to zimo in sicer najkasneje do 15. januarja. Gnojila oddalo bo kemično preizkuševališče brezplačno. P. n. gospodarji, ki žele prirediti take poizkuse, naj se prijavijo v kratkem Kmetijsko kemičnemu preizkuševališču za Kranjsko in Ljubljani.

Ljubezen liberalcev do kmeta. Na Štajerskem so liberalci sklenili ustanoviti novo stranko, ki bo delovala v tistem brezverskem duhu, v kojem deluje naša kranjska liberalna. Sklicali so v Celje ustanovni shod, na katerega je prišlo nekaj mladih doktorčkov, še več učiteljev in par zaslepljenih posestnikov. Ko se je šlo za ustanovitev novega liberalnega lista, je govoril advokat dr. K u k o v e c, ki bo najbrž voditelj te nove stranke, med drugim tudi tole, kar naj si kmetje dobro zapomnijo: List naj bo pisan poljudno. Naj se v prvi vrsti briga za kmečko politiko, toda naj ne farba kmetov z besedami: od tebe, kmet, vse živi, uradniki, trgovci, učitelji itd. Kako pa bo urad-

nik živel od kmeta, ko pa sam kmet nima nič jesti! Ampak primite kmeta za ušesa in mu recite, tega ne delaš prav!... Kar se vere tiče, naj se ne izgublja moči v boju za prosto šolo in za ločitev zakona, kajti ta zahteva se bo itak dosegla brez nas. S tako zahtevo izgubite zaupanje pri ljudstvu. Ogibajte se torej verskih vprašanj, dosegli boste po ovinkih, kar naravnost nikakor ne bo šlo! — Kako je govoril liberalni dr. Kukovec, tako mislijo o kmetu vsi liberalci. Kmet ne bo imel nikdar in nikoli v liberalcu odkritosrčnega prijatelja. Kdor izmed kmetov se pajdaši z liberalci, ta pljuje v lastno skledo. Edini namen liberalcev je pod plaščem hinavščine podjarmiti si kmeta in mu iztrgati iz srca najdražjo svetinjo: sveto vero.

Poziv glede udeležbe pri sadnem semnju. Podpisana družba namerava redno jeseni prirediti v Ljubljani sadne semnje za namizno sadje, in sicer z namenom, da razprši predodek, kakor da bi na Kranjskem ne imeli lepega namiznega sadja, da naše sadjarje polagoma privadi pravilnega obiranja, hranjenja in zavijanja sadja ter da jih slednjič privede v neposredno zvezo z ljubljanskimi konsumentmi, ki zlasti za dan sv. Miklavža in za božične praznike rabijo velike množine lepega sadja. Prireditve sadnih semnijev je seveda zavisna od dovoljne sadne letine ter od udeležitve. Poročila o letošnji sadni letini so skrajno nepovoljna, zato je podpisana družba sklenila, le tedaj pričeti z dragimi pripravami za letošnji sadni semnji, ki se ima vršiti meseca novembra, če bo zagotovljena razmerno zadostna udeležba. Iz tega vzroka poziva podpisana družba vse kranjske sadjarje, ki se hočejo udeležiti sadnega semnja, da li udeležbo prijavijo najkasneje do 10. oktobra t. l. Za sadni semnji se sprejme le lepo namizno sadje. Vsaka vrsta jabolk ali hrušek bo morala biti pravilno zavita in zase hranjena v lične košare, zaboje ali sodčke. Vsake vrste mora biti z zabojem vred najmanj 5 kg. Kmetijska družba bo skrbela za najboljšo vnovčenje sadja, in sicer, če mogoče, potom dražbe ter bo priznala premije za najlepše sadje in za najpravilnejši in najličnejši zavoj. Zglasilci naj nazonajlo do gori navedenega roka podpisani družbi približno število vrst jabolk in hrušek ter množino vsake vrste, ki jo nameravajo poslati na semnji. Od zadostnih zglasitev je sploh zavisna prireditev letošnjega sadnega semnja. C. kr. kmetijska družba kranjska.

Razstava v Radečah in učni tečaj za vezenje. Singer in dr., delniška družba za šivalne stroje v Novem mestu priredi v prostirih gostilne g. Gmeinerja v Radečah od 2. oktobra naprej zanimivo razstavo v zvezi z učnim tečajem za vezenje. Opozarja se, da je ta učni tečaj brezplačen, torej se ga lahko vsaka dama, ali priprosta deklica popolnoma brez vsake obveznosti udeleži. Pouk je jako praktičen, vsaka učenka se v najkrajšem času priuči z veliko lahkoto najumetnejšega vezenja, šivanja itd. Razstava obsega razna moderna tehnična vezenja, napravljena na originalnem Singer-jevem šivalnem stroju.

Nadomestnik kanclista v Trebnjem. Kakor znano, je pred kratkim v Trebnje predstavljeni hajlovec kanclist Sorko (svoj čas je bil najbrže Zorko) pri neki priliki obstrelil iz težkega samokresa nekega v vsi trebenjski okolici priljubljenega davčnega uradnika. Stvar so mislili zadušiti in ker to ni šlo, preiskovali so to le kot navaden prestopok. Toda čuje se, da je novomeški državni pravdnik dobil končno vendar le »tremo« tudi glede tega hajlovca in dični Sorko, ki strelja v javnih lokalih z »Armee-Revolver-jem« na mirne Slovence, pride v preiskavo zaradi hudodelstva pri novomeškem okrožnem sodišču. Za čas

preiskave bo Sorkota nadomeščal g. Mehora, preiskušeni sodni pomožni uradnik novomeškega sodišča.

Karlovška cesta čez Gorjance je sedaj tudi med Jugorjem-Hrastom preložena. V soboto je bilo dolgotrajno delo dovršeno in po odposlanem inženjerju Pacaku javnemu prometu izročena. Projektirani stroški znašajo svoto 87.000 kron. Zgradbo je z vsoto tehnično spretnostjo vodil podjetnik g. Antič in Vinodola.

Odlikovanje. Župniku v Žalcu, čast. gospodu Matiji K o r e n, je bil podeljen zlati zasluzni križec. Vrlemu, še v svoji pozni starosti narodno delavnemu vzor-duhovniku naše iskrene častitke!

Investicijske obravnave med vlado in južno železnico se v par dneh prično. Stroški za nameravana razširjenja kolodvorov znašajo 30 milijonov kron, za razširjenje ljubljanskega kolodvora je določeno dva in pol milijona kron.

Domobranske orožne vaje leta 1907. Z ozirom na razpis domobranskega ministrstva št. 943/II z dne 30. avg. 1906 ima v letu 1907 sledeče moštvo svoje orožne vaje: 1. Moštvo, ki je dve leti aktivno služilo iz nabornega letnika 1904, pride na prvo; iz leta 1902, na drugo; iz leta 1900, na tretjo; iz leta 1898, na četrto; in končno iz leta 1896, na peto orožno vajo. 2. Moštvo, ki je služilo tri leta aktivno, ima iz nabornega letnika 1903, prvo, 1901, drugo, 1899, tretjo in 1897, četrto orožno vajo. 3. Nadomestni rezervisti iz nabornega letnika 1906, pridejo na prvo, 1903, na drugo in 1900, na tretjo orožno vajo. Dalje vse ono moštvo, ki ima kako orožno vajo dopolniti. Pozivni dnevi za moštvo, ki ima prihodnje leto orožno vajo, so: 15. marec, 15. april, 15. maj, 15. junij in 15. julij. Poziv na končne orožne vaje bode sredi meseca avgusta. Vsak, ki ima drugo leto orožno vajo, lahko pove in si izbere kdaj najlože pride na vajo. Z ozirom na to olajšavo ni v prihodnje vlagati prošnji za oprostitve od orožne vaje. Ono moštvo, ki bi se sploh ne, ali pa prepozno oglasilo za kako orožno vajo, se pozove na končno, to je manevrsko vajo. Zadnji rok za priglasenje, kdaj je komu ljuba orožna vaja, je 1. februar.

Pri izrezovanju nohtov si je zastrepila kri. Umrla je Marija Poderžaj v Velikih čolnarskih ulicah št. 5. Bila je posetnica v Skofljici. Ker si je na nogi noht izrezovala, si je s tem kri zastrepila. Bila je v bolnišnici, na njeno željo so jo prepeljali k njenima sestram, nakar jo je smrt v nekoliko urah rešila trpljenja. Svetlja ji večna luč!

Žganje pred samoumorom. V občini Poberš je gostilničar Florijan Beck izpil veliko steklenico žganja in se nato obesil.

Odlikovanje. Ognjičar Ferdinand Wolf v Ljubljani je dobil srebrn zasluzni križec s krono zaradi smrtnonevarnega delovanja pri eksploziji na ljubljanskem polju. Pohvaljena sta tudi topničarja Ivan Morav in Anton Kiki.

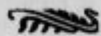
Nov trg za naše sadje. Trgovska in obrtna zbornica v Londonu objavlja pogoje za pošiljatelj avstrijskega sadja v London. V Londonu je avstrijsko sadje danes neznano, kajti leta 1904, ko se je iz inozemstva uvozilo tja za 51 milijonov kron svežega sadja, ga je bilo iz naše države le za 5000 K. Prodaja se na ta način, da se kupec in prodajalec najprej brzojavno pogodita o ceni, plačuje se potem, ko se blago spozna za ugodno, pri kaki angleški banki. Natančneje se poizve pri avstroogrski trgovski komori v Londonu (London, E. C. 29, Martins Lane Cannon Street.)

Karavanski predor. Vožnja skozi karavanski predor bode navadno trajala 20 minut. Na vsakih 100 metrov so v predoru obešene svetilke.

Nagrado za rešitev življenja Mihaela Teakvca in njegove žene iz vode je dobil v znesku 105 K Ignacij Tacar iz St. Jakoba ob Savi.

Krščansko-socialna zveza v Ljubljani je začela ta teden zopet s predavanji. Predaval je prvič predsednik »Zveze« g. dr. Krek. Predavanja bodo jako zanimiva, vršila se bodo vsak torek ob pol 8. uri zvečer v prostorih »Zveze« v »Unionu«. Vhod je iz Frančiškanskih ulic. Vstop je vsakemu dovoljen. Prihajajte v obilnem številu. Kakor se čuje, bo nekaj predavaj priredila »Zveza« tudi v veliki dvorani »Uniona«.

Vse dopisnike »Domoljuba« vljudno prosimo, naj svoje dopise pišejo tako, da jih bomo mogli brati, in naj se popiše samo ena stran papirja in ne obe.

Gorenjske novice.

Iz ljubljanske okolice.

Iz St. Vida nad Ljubljano.

g Cesarjev god so naši veteranci obhajali s sv. mašo, pri kateri je igrala njihova lastna godba.

g Nov napredek v gospodarstvu. Bencinmotor namerava napraviti kmetijsko društvo. Porabil se bo kot gonilna moč pri mlatilnicah in slamoreznicah.

g Na mnoga vprašanja, kdaj bo zopet kako predavanje v čitalnici, odgovarjamo, da se bodo novembra meseca začela redna, če le mogoče tedenska predavanja in sicer ob nedeljah popoldne ob 3. uri.

g Hranilnica in posojilnica je koncem meseca septembra imela denarnega prometa 102.000 K. Vloženega denarja je 45.000 K. Od tega je na posojilih 11.500 K, ostalo je naloženo v »Zvezi«. Ze iz tega prometa se vidi, da tukajšnja hranilnica ni nepotrebna. Vloge obrestuje po 4 1/2 %, posojila pa po 5 in 5 1/2 %.

g Ravnotako hranilnico in posojilnico so te dni ustanovili v sosednem Smartnem pod Šmarno goro. Popolnoma prav! Vsaka večja občina naj bi imela svojo hranilnico. Saj ni treba, da bi se ves denar stekal v mesta, marveč ostane naj doma, kjer bo ravno tako dobro naloženo kakor v mestu. Poleg tega se prihrani še pot v mesto, ki ni brez stroškov. Kmečke občine bi tako od svojih hranilnic imele več koristi, nego od krasnih palač, ki jih zdajajo hranilnice po mestih.

g Novo pokopališče v Dravljah je gotova stvar. V kratkem začnejo delati.

g Ogledovanje mrličev v naši župniji je prevzel domači zdravnik dr. Lapajne.

g Letina je pri nas letos zelo slaba. Ozimnega žita tukaj ne sejejo veliko, proso je vzela toča, ajdo pa slana. Žalostno za kmeta je, kadar mora klepati koso za — ajdo. Pa letos že ni drugače. Tudi zelje se ni obneslo. Boljše pa je obrodil krompir.

g V zavodih sv. Stanislava je 123 gojencev. V pripravljalnem tečaju 22, v I. gimnazijskem razredu 54, v drugem pa 47.

g V ljudski šoli pa je vseh učencev blizu 650, in sicer jih nekaj obiskuje obrtno-nadaljevalno in ponavljalno, ostali pa vsakdanjo šolo. Peti razred so nam gospodje pri zeleni mizi pač že obljubili, dali pa še ne in tako smo v srečnem položaju, da ena šolska soba stoji prazna, dočim je v sobi 4. razreda nad 110 učencev in učenec.

g Z Verda pri Vrhniki se nam poroča: Približale so se vendar enkrat tako zaželjene občinske volitve. Sklicane so na 12., 13., 15., 16. in 17. t. m. in to namreč za podobčine

Verd, Stara Vrhnika in druge vasi. Te volijo svojega podžupana, oskrbnike in njihove namestnike. Ker pa zagotovo vemo, da naš Karlici ne bo več za oskrbnika, smo radovedni, ali prinese račune nam v pregled. Sedaj jih nosi po vrhniških gostilnah kazat svojim pristašem, kako ima vse v redu in podpisano od svojih občanov. Vprašamo te, dragi Karlici: Kdo je podpisan za leto 1904 in 1905? Mislimo, da Karlici sam. Namesto, da bi račune predložil, pa vpilje po Vrhniki: »Kaj me briga, če osel riga!« Zdajci, ko pravici račune od njega zahtevamo, pa ima nas za »osle!« Kako se bo to »riganje« končalo, povemo pozneje.

Iz kamniškega okraja.

g Iz Moravč. Ljudska univerza, naše kat. izobraževalno društvo, je privabilo v nedeljo, 30. septembra, nebrojno število občinstva v svoje prostore, kjer se je vršila društvena veselica. Na sporedu je bilo petje, govor, deklamacija, igra in srečkanje. Moški zbor je zapel tri krasne pesni. Nato se je deklamovala pesem na čast društveni zastavi. Fantje so zopet izborno nastopili v igri: »Sinovo maščevanje«. Igrali so vseskozi vrlo dobro. Zlasti se nismo mogli načuditi: staremu grofu, Robertu in Ivanu. Kozmek in Miha sta s svojim živahnim humorjem izvrstno poskrbela, da predstava ni bila preveč tragična. Vsi igralci pa zaslužijo pohvalo in priznanje da so v tej stroki napredovali. Zato radostnim srcem društvu čestitamo za krasne uspehe in mu želimo vsestranskega napredka.

g Iz Domžal. To pa to! Na deželi se ne nudi vselej ljudem kaj tako izbornega, kakor je bila veselica kat. slov. izobraževalnega in podpornega društva v Domžalah dne 30. septembra. Ne vemo kaj bi bolj pohvalili: izvrstno izvežbano slavno domžalsko godbo, vrle pevce in pevke v milimi, čilimu in zanesljivimi glasovi, ali fanta »rekrutas«, ki sta izvabila toliko prisrčnega smeha, ali prekrasno igro »Sv. Elizabeta«, katero so vrle igralko in igralci tako imenitno pogodili, da bi si človek mislil, ti so vsak dan na odru? Vsi so vse pohvale vredni, krono seveda moramo dati tako krasno uprizorjeni igri. Živel pošteno veselje! Poštena srca naprej!

g Iz Mengša. V nedeljo, dne 30. septemb., je izobraževalno društvo priridelo veselico v veliki dvorani Ladstätterjeve tovarne. Tamburaši so dovršeno igrali lepe skladbe. Igra »Strast vodi v propast« je lepo izpadla. Dekleta so prav dobro rešile svoje vloge. Tudi so trije šaljivi prizori: »Kako je Jud dražil«, prevzročili mnogo zabave in veselosti. Vsa čast igravcem!

g Iz Preske. K večnemu počitku smo spremili 1. oktobra moža poštenjaka Franceta Bizant, kateri je vreden, da mu »Domoljub« posveti nekoliko vrstic. Ta mož skromen, tuh in ponižen, je obilno dobrega storil. Bil je več kot trideset let ključar pri Sv. Marjeti v Žlebeh in pa pri Sv. Jakobu na Petelincu. To službo je z največjo marljivostjo opravljal. Bil je občinski odbornik, ud krajnega šolsk. sveta ter ud Marijine družbe mož. Tako je bil tudi njegov pogreb tako sijajen, kakoršnih Preska ni videla že dolgo. Udeležili so se pogreba šolski otroci, dalje izobraževalno društvo z zastavo, ker je bil ud tega društva. Bil je vedno zvest naročnik »Domoljuba«. Bog mu daj večno plačilo!

g Katoliško slovensko izobraževalno društvo v St. Jurji pri Kranju priredi v nedeljo, dne 14. in 21. oktobra veselico s sledečim vsporedom: 1. Jakob Aljaž: »Zaostali ptič«, poje mešan zbor. — 2. Anton Nedved: »Ljubzen in pomlad«; 3. Iv. pl. Zajc: »Poputnica hrvaškega doma«, poje oboje moški zbor iz-

obraževalnega društva. — 4. »Sv. Terezija«, igra v dveh dejanjih. — 5. »Zamujeni vlak«, šaloigra v enem dejanju. — Začetek ob polu štiri popoldne. Vstopnina: sedeži: I. 70 v., II. 50 v., stojišča 30 v. Čisti dobiček je namenjen za nabavo instrumentov nove godbe K obilni udeležbi vabi odbor.

Dolenjske novice.

Iz Mirne.

d Nagla smrt. V nedeljo, dne 30. septembra je nagloma umrla Marija Simončič, vulgo Lavdonca iz Sevnice. V soboto je še opravljala vsa navadna poljska dela in zvečer še pozno v noč koruzo ličkala. V nedeljo je rekla vsej družini k maši iti, češ, da bo že sama vse doma opravila. Ko so se pa od 10. maše domov vrnili, so jo našli mrtvo ležati. Eno roko je imela pod glavo, drugo na prsih. Kljub vsemu trudu se jim ni posrečilo jo oživiti. Značilno je zanjo to, da je umrla brez gospoda, kot spomladi njena tašča. S svojim možem sta ž njo grdo ravnala, in ubogo staro revico od doma gonila. Čudno je tudi to, da je po njeni smrti ševniški zvon najprvo zopet pel — njeni sinahi. Kako že pravi četrta božja zapoved?

d Čudno vreme. Do Male maše je bila pri nas suša, da rasti ni moglo, sedaj pa neprestano deževje. Zjasnilo se je bilo le toliko, da je bila zjutraj huča slana, ki nam je poparila vso ajdo. Slanc, ki pa ni nič škode naredila, bila je le po nizko ležečih travnikih, smo pa imeli že prej 29. in 30. avgusta.

d Letina. Sadja je pri nas dosti. Tudi žito se je dobro obneslo. Vino bomo pa lahko popili. Vinske gorice so začele pešati.

d Novo učiteljico tudi imamo, mesto stare in bolehnne gospodične Am. Sedlak. Novo je v njenem razredu tudi to, da morajo otroci roke na hrbtu in ne na klopi držati. Pravijo, da ni to posebno prijetno.

d Nočni mir zahtevamo Škrjančani. Ne pustimo, da bi nam kdo po vasi razgrajal in spanje kratil. Tistemu fantu, ki po noči tuli (pravi izraz) na tisti stolčeni »horn«, bomo uro navili, če posihmal ne bo dal miru. (Op. uredništva: Oglasite se še večkrat! Zdravi!)

Iz Št. Rupertske doline.

d Št. Rupert. — Nagla smrt. Dne 5. okt. t. l. je kri otekla Jožefi Čeh in je bila mriva v teku pol ure. Mogla je sprejeti samo še sv. poslednje olje — kar na prostem. Vzrok smrti je baje, kakor je še sama rekla, da jo je udaril sin posestnika Malenška iz Št. Ruperta, ki ima sedaj že tretjo kazen na vrsti. Odgnali so ga že orožniki. V ponedeljek je bil komisijski ogled, ki bo povedal, kaj je vzrok odtoku krvi.

d Za župnika v Mokronogu je imenovan č. g. Henrik Bukovic.

d Slaba vinska letina je po šentrupertski okolici. Vina boče strašno malo. V hribih bo vsled tega velika revščina, ker kmet nima kaj prodati.

Iz litijskega okraja.

d Šmartno. V torek popoldne, dne 2. oktobra, se je vstrelil oženjeni Andrej Rutar. Krogla mu je šla skozi oko in ostala v glavi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Ne ve se, ali se je nalašč vstrelil, ali pa le po nesreči. V revolverju je bilo še pet krogel. Baje je tisti dan precej pil in potem »korajžen« poskušal, kakšno moč ima revolver. — Šmarčanje nismo krivi, da je k nam pristojna vla-

čuga Helena Resnik obiskala v ljubljanski bolnišnici Marijo Zupančič z izmišljeno novico, da je gospodar, pri katerem je Zupančič hranila svoj kovčeg, prostor odpovedal. Zvita Lenka se ji je ponudila, da ji preskrbi drug prostor. In res je pri Antoniji Vrhove na Stari poti s pomočjo svojega fanta odprla kovčeg in pobrala uro in obleko in pobegnila. Sedaj jo zasledujejo. — V nedeljo popoldne ob 4. uri je bila pri g. Robavsu veselica v proslavo 80letnice znanega g. notarja Luke Sveteca v Litiji. — Pogrebni zavod je ustanovil g. Jožef Izgoršek, tuk. mizarski mojster.

d Zagorje ob Savi. Stepli so se fantalini in precej obklali nekega Kolariča. Laznikov se je ustavljal policaju, ga osuval in bo zato nekaj več ričeta pojedel, kakor pa drugi. — Šipe je pobijal Križnikov France in pri tem se sam obrezal. — Pekovskega mojstra g. Jožefa Moder je 28. septembra zadela kap na desni strani, umri je 3. oktobra in pogreb je bil v petek dopoldne. — Dne 30. septembra so imeli demokratije v »Habatovem« salonu shod, na katerem je bilo 250 oseb. Govorili so Kristan in drugi in po navadi zabavljali čez vse na svetu, samo čez sebe ne. — Mrtvega so našli 58-letnega Jožefa Höherja. Zganje ga je umorilo. Izpil je pri Müllerju en in pol litra šnopsa. Ali ni neumno dati nemu človeku toliko šnopsa?

d Litija. Naš dični starosta g. notar Luka Svetec je praznoval 8. oktobra svojo osemdesetletnico. G. notar je vobče priljubljen, z ljudmi prijazen in postrežljiv. Svojo starost zahvaljuje svojemu rednemu življenju. Bog ga ohrani še mnogo let. — Njegova soproga gospa Terezina je dala družbi sv. Cirila in Metoda ob tej priliki 200 kron in tako postala pokroviteljica.

d Stanga. Začeli so prijemati gostilničarja Končino, ker toči baje med službo božjo. Navadil se je tega od Šmarčanov, ki tudi brez skrbi to delajo, a v Stangi seveda pa niso s tem zadovoljni.

d Delavec ponesrečil. Na Mediji ponesrečil je na grajščinski žagi 18 let stari delavec Jakob Grahek iz St. Jurija. Zvezati je hotel s transmisijskim jermenom brus, na katerem si je hotel neki delavec nabrusiti sekiro. Pri tem ga je pa jermen za desno roko prijel ter ga vrgel čez transmisijski drog. Pri tem so bile Graheku zlomljene obe roki in strti obe nogi. Zadobil je pa tudi težke notranje poškodbe, tako da je bil takoj mrtev.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Na shodu »Kmetске zveze« na Rašici v nedeljo 30. sept. je govoril dr. Evg. Lampe o pomenu kmetjskih zvez in velikem vplivu ki ga bodo imele kmetске zveze na politično in gospodarsko gibanje v deželi in državi. Slikal je krivice, ki se gode kmetskemu stanu vsled kmetom neprijazne postavodaje. Poslanec J a k l i č je razpravljaval o občinskih volitvah. Priporočal je občanom za bodoče volitve edinstvo, da porazijo tiste turjaške liberalčke, ki sami ne štejejo in ne veljajo nič, ampak imajo nekaj vpliva zato, ker se izigravajo za politične jerobe turjaške grajščine. Za vsako neumnost, ki si jo izmislilo, pravijo: graščina tako hoče. In kdor jim nasprotuje, ga tožijo, ta je nasprotnik graščine. On ne veruje, da bi Turjačani, iz katerih rodovine je že prišlo dokaj slavnih mož, pooblastili poštarja ali učitelja ali njihove podrepanike politično jih zastopati. Tako ponižna še menda graščina ni, a zdi se nam, da liberalčki, ki se delajo, kakor bi delali v smislu graščine, uganjajo samo politično sleparstvo. Prav bi bilo, da si graščina tako počenjanje prepove, ker ti ljudje pripravljajo graščino od dobro ime. Ako se zdi graščini, ki ima virilni glas,

da je preslabo zastopana v odboru, naj kmetom pové, koga od svoje strani hoče v odboru, pa ji bodo kmetje radi ustregli. Pravično je, da so odborniki po vsej občini, ki je zelo raztegnjena, pravično razdeljeni, da jih ni preveč v eni vasi, a po kakih drugih nič. Vsaka krivica vzbuja nezadovoljnost, katero porablja potem liberalčki za hujškanje. Po shodu jih je zopet nekaj pristopilo h »Kmetjski zvezi«.

d Neka žena na Rašici je imela predolge prste. Sedela bo za to dva meseca.

d Vas Rob se preskrbi z dobro pitno vodo. Vodovod bo napeljan iz gorskega studenca, ki je oddaljen dobrih pet minut od vasi. Vsa naprava bo stala okrog 4000 K.

d S Krke. Bela žena nam je nenadoma pokosila — veste koga, predragi romarji, ki ste iz vse dežel prihajali na božjo pot sv. Kozma in Damijana? Onega častitljivega starčka, ki so vam še ob zadnjem shodu na soboto 29. septembra tako prijetno in ljubeče govorili — kdo je vedel — v zadnji pozdrav. V četrtek jutraj, ko so se pripravljali k sv. maši, so jih nenadoma obšle slabosti in čez dve uri jim je ugasnila luč življenja. Trideseto leto je tako letos, kar so pri nas delovali. Mnogobrojna udeležba ob pogrebu je pokazala njih priljubljenost. Velika romarska cerkev je bila natlačeno polna ljudstva, ki je prišlo gospodu izkazat zadnjo čast. Tudi duhovščina je v velikem številu od vseh krajev prihitela poslovit se od gospoda. Tudi oni, ki jim včasih ni bilo kaj prav, so s svojo udeležbo pokazali, da jih je genila nenadna smrt in da so v srcu vendarle ljubili dušnega pastirja. — Romarji, ki to berete, pomolite kaj za rajnega gospoda, ki so vam tolikrat podali tolažbe in miru! Vsem pa, ki so rajnemu izkazali zadnjo čast, iskrena zahvala!

d V St. Vidu smo imeli nedavno veselico. Priredila jo je naša liberalna kompanija, nji na čelu učitelj Siferer, ki se je zelo branil zapustiti naš kraj, da bo tu lažje delal zgago med našim ljudstvom. Veselica se je končala z navadnim »mačkom«, katerega so nekateri še drugi dan prodajali po vasi. Naša č. duhovščina se kajpada veselice ni udeležila, pač pa je poslala prispevek svoj Ciril-Methodovi družbi v Ljubljani. Ves dobiček te žalostne veselice je znašal menda celih sedem kronic. Pravijo, da so nekateri preveseli udeleženci koncem veselice pobili še svetilke.

d Omožila se je tukajšnja poštarica in odšla od nas. Bila je do strank zelo uljudna in postrežljiva. Sedaj smo dobili novega poštarja.

d Iz Bele krajine se nam piše: Vinska trgateg je bila še dosti ugodna pri nas, zlasti na Doblčki gori pri Črnomlju. Odkar imamo novo trto, še ni menda tako dobro obrodila nego letos. Veliko več smo pridelali, nego smo mislili. Zahvala gre v prvi vrsti Bogu in potem č. g. župniku, ki so nam priredili procesijo k sv. Vidu na prošnji teden, kjer smo prosili blagoslova za naše vinske gorice. Le k nam vinski trgovci po dobro kapljico!

Notranjske novice.

d Um se je omračil 17-letni Rozaliji Baloh iz Kanomlje, fara Spodnja Idrija. Dekle je priletelo v Idrijo ter upilo v spodnjem delu mesta. Mestni redar jo je prijel in spravljal na varno. Revica je bila doslej zdrava in marljiva in tudi dobra kljeklarica. Bolezen je menda v rodu. Previdena je bila še pri popolni zavesti. Kakor čujemo, so jo že odpeljali na Studeneč v norišnico.

n Na naši realki so delali dijaki v nedeljo, 16. septembra, sprejemne izpite. Čuden svet, drugodi se zahteva povsodi strog nedeljski počitek, tukaj se pa vpeljuje delo, ki bi se prav lahko brez vsake zamude vršilo med tednom! Gospod Kristan, zagovornik nedeljskega počitka, alo na noge v občini!

n Poročil se je g. Frančišek Jurca, c. kr. okrajni tajnik v Logatcu z gđ. Marijo Arigler, poštno upraviteljico v Idriji. Naše čestitke!

n Okrajni zdravnik g. Ivan Šuntar je kupil Kumrovo, nekadaj Grilcovo hišo pri farni cerkvi za 9500 kron.

n V Ameriko prav pridno odhajajo naši rudarji; morda zadene katerega tamkaj sreča? — Enega pa niso pustili v Trstu na ladjo — pravi, da radi bolnih oči.

h Sliši se, da pride kot strežnik v bolnico bratovske skladnice v Idriji namesto odpuščenega Mrovljeta — rudar Jožef Hladnik. Pričakujemo, da bodo sedaj imeli mimo bolnišnice hodeči ljudje mir in da ne bo v bolnišnici vednih shajalšč in posvetovanj, kakor so bila pod Mrovljetom v navadi.

Iz Starega trga pri Ložu.

n Lovska sreča. Gosp. Josip André, restavratore v St. Petru je ubil na lovu v naših gozdih lepo eno in pol leta staro medvedko. Ravno takrat na istem lovu je pa obstrelil lovec Jakob Krašovec iz Dan medveda, ki je pa za enkrat še odnesel pete. Lovski revir je last gospoda Petriča.

n Iz domače zgodovine. Dne 23. sept. je predal v izobraževalnem društvu g. Iv. Turk o zgodovini mesta Lož in o zgodovini loškega gradu. Predavanje je bilo prav poljudno in zanimivo.

n Smrt vsled nesrečnega padca. Dne 2. t. m. je šla 48letna Marija Martinčič iz Vrh-jezera na oreh orehe klatit. Na veji stoječa je izgubila ravnotežje, omahnila ter sedem metrov globoko padla na tla. Pri padcu si je zlomila levo roko, več reber ter se tudi v notranjem poškodovala. Čez dva dni je umrla v hudih bolečinah.

n Zadnji romarski shod na Križni gori. Tretjo nedeljo v mesecu oktobru, t. j. dne 21. t. m. bo zadnji romarski shod na božji poti pri sv. Križu. Ker je ob lepem vremenu zadnji shod eden izmed najbolj priljubljenih, nikar ne zamudite romarji od raznih strani zadnje prilike v letošnjem letu!

n Glas vpijočega ... V zvoniku starotrske župne cerkve imamo še vedno ničvredno uro, ki je ljudem le — v zmešnjavo. Gospodje v občinskem odboru, usmilite se nas ter nas rešite stare nadloge!

n Občinskih volitev ne bomo imeli še tako kmalu. Na poziv c. kr. okrajnega glavarstva se morajo napraviti novi volilni imeniki, in sicer vsled tega, ker nekatere vasi v bodoče ne bodo imele svojih podžupanov, dasi so jih imele esdaj. To pravico izgubi pet podobčin, ki niso same zase davčne podobčine. Pri prihodnjih obč. volitvah se bodo morale pridružiti vse te vasi svojim davčnim podobčinam.

Vipavske novice.

n Ustje je v štirih letih že drugič izpraznjeno. Oba duhovnika sta šla proč na lastno željo. Pa saj ni čuda, kateri duhovnik pa bi hotel živeti na Ustji? Odbor je pristno liberalen. Župan je krčmar, ki seveda skrbi za nočni mir in red. Pa to še ni najhujše. Zadnji čas je županstvo gospodu kuratu celo prepovedalo jemati vodo iz občinskega vodnjaka, češ, da nima nikake pravice do nje. Po drugodi občine zidajo vodnjake in napeljujejo vodo v župnišča, na Ustji pa naj bi duhovnik niti do

skupnega vodnjaka ne imel pravice. Zares turške razmere! Zato si je pa mislil g. kurat, kdo se bo bodel z bikom, grem rajši proč. In prošil je in dobil župnijo Stari trg pri Poljanah. Uščani! Enkrat boste že prišli do spoznanja, kakšnega gospoda ste izgubili in kdo je resnično delal za vaš blagor.

n Čudna šola. Ložani so hoteli po vsi sili svojo šolo, da ne bi bilo potreba pošiljati otrok v pol ure oddaljene Goče. Vse oblasti do Dunaja so jim šolo odbile. Ložani pa so si pridili svojo šolo, na svojo pest, za svoj denar, vsem oblastem na kljub. In dobili so učitelja, nekega preparanda, ki je pa bil že začetkom tretjega leta preparandije obesil šolo na kol. In glej, ta mož podočuje brez skušnje v loški šoli. Ali smo v dvajsetem stoletju?

n V neki vasi na Vipavskem živi učitelj, katerega se je odslužil g. župnik usmilil in mu daje hrano za jako nizko ceno in mu sploh postreže, kjer le more. Župnik misli, da podpira vrednega človeka. In res je gospod učitelj, ko sedi pri mizi z velikim apetitom, jako »klerikalen«. Toda, ko pa pride od mize med druge ljudi, pa silno rad zabavlja čez »farje« in celo zoper svojega župnika. Ta mož pa ima tudi prav malo vere ali nič. Sv. pismo mu je knjiga »polna protislovij«, katere noben pameten človek ne more imeti za resno... In takih učiteljev je dandanes mnogo in tem ljudem je izročena naša mladina. Res, da so tudi uradni liberalni in brezverni, toda ti nimajo z našo mladino ničesar opraviti in niso toliko škodljivi, kot brezverni učitelji. Kam plovemo? Kogar je mladina, tega je prihodnost, in kakšna bo naša prihodnost, če našo mladino vzgajajo tako odgojitelji?!

n Na Slapu cele tri mesece ni bilo nobenega mrliča, dne 30. septembra so pa bili kar na en dan trije pogrebi. Dne 4. oktobra pa je umrla 17-letna deklica za tifusom. Bila je Marijina hči. Umrla je lepo. Prejšnji dan je rekla, da je prišla k nji Marija in ji dejala, da pride kmalu po njo in jo popelje tja, kjer ji bo dobro. Drugi dan je umrla in mi trdno upamo, da je sedaj že pri Mariji. Deklica je bila pridna in poštena in je zvesto izpolnjevala pravila Marijine družbe. Zato je pa tudi lepo umrla. Kakoršno življenje, taka smrt. — Med otroci pa se pri nas na Slapu širi oslovski kašelj. Če ne bo kmalu boljše, bo morda celo šolo treba zapreti.

n V goški duhovnji je umrl nagle smrti Jernej Duren. Štiri tedne je vedno popival in še tisti dan je pil, ko so ga potem našli nezavestnega. Prejel je samo sv. olje. Pravijo celo, da ni izključeno kako hudodelstvo. Sodniško obduciranje bo morda stvar dognalo. Zares, kakoršno življenje, taka smrt!

Iz raznih krajev Notranjske.

n Sv. Vid pri Cerknici. Župnijsko cerkev smo srečno dozidali in ji preskrbeli prav lepe notranje oprave. Lepi oltarji in prižnica so delo kiparjev Valentina Šubica in domačina Fr. Bečaja. Pohvalno moramo omeniti ljubljansko tvrdko Vidic & Komp, ki nam je po jako nizki ceni preskrbela stavbeni material za cerkev. Z veseljem so ljudje dajali in še plačuje davek za hišo Gospodovo, ki znaša nad 30.000 K. Poleti smo imeli sv. misijon, katerega so vodili čč. gg. lazaristi.

n Studeno: Izobraževalno društvo. Dne 30. septembra se je za tukajšnjo župnijo ustanovilo k. s. izobraževalno društvo. Udov je pristopilo do sedaj 27. Za sedaj smo morali sobo vzeti v najem; namen naš je, da si teku časa preskrbimo svoj lastni dom. Za ustanovitev si je veliko zaslug pridobil g. Jos. Puntar, visokošolec in »Daničar«, naš bližnji sosed. Hvala mu! Ker je društvo še v povojih, bo zelo hvaležno za vsako pod-

poro ali v knjigah, časopisih ali v denarju. Za ude in dobrotnike se bo brala vsako leto v nedeljo po sv. Mihaelu sv. maša. Za patrona smo si izvolili sv. Mihaela, da nas vodi v tem boju z ulima mečem. Odbor se je sestavil tako: Predsednik: Tomaž Bizjak, posestnik v Studenu št. 4; podpredsednik: Dom. Janež, župnik; tajnik: Fr. Križman, namestnik: Jož. Furlan; blagajnik: Jan. Brenčič, namestnik: Lovro Milavec; knjižničar: Jak. Simšič; pregledovalca računov: Jan. Štrukelj in Fr. Milavec.

Pravica v Črnem Vrhu. Pri končnih sodnijskih obravnavah propale črnovrške mlekarne so prišle na dan prav čedne reči. Ljudje so uvideli, kako so delali z njimi liberalci. Pri sodišču so zapazili, da je mnogo podpisov v pristopnici ponarejenih. Nekateri sploh niso ničesar podpisali, a glej, njihova imena so popolnoma posneta po njihovi pisavi. Ta nered — da milo rečemo — in mnogo drugih liberalnih knifov, je seveda moralo uboge ljudi, ki morajo plačati okoli 30.000 K, razburiti. Tako so se igrali z ljudskimi žulji! Splošno so ostali ljudje mirni, le 4 žene so v prvi, hipni razburjenosti šle pred Vidmarjevo hišo, ki je do zadnjega ljudem govoril, da v mlekarini lepo gre, in tam malo poropotale in vrgle nekaj polene proti hiši. Zandermerija, ki je preslišala v Črnem Vrhu že marsikak pretep v liberalnih gostilnah, prenesla mirno mnogo ponočnega razgrajanja — je hitro z vso strogostjo nastopila proti štirim ženskam. Lahko bi jih samo razgnala; a njih skrb za liberalce je bila tolika, da so eno ženo uklenili, in ponoči glovoglavo v mrazu tirali v Idrijo. Revica je imela doma dojenčka, h kateremu je pa niso pustili, kar je ona prosila. Da so junaštvo kazali proti štirim ženskam, se ni čuditi, ker je Wolf prišel direktno iz Lampe-tove gostilne. To postopanje je ljudi po pravici razburilo, le skrajni mirnosti se je zahvaliti, da ni vsled takega postopanja prišlo do hujšega. Sedaj so tožene reve javnega nasilstva. Usmiljenja vredni ljudje bodo torej plačevali in še sodnijsko preganjani. — Učitelj Silvester pa opisuje v »Narodu« te žrtve kot toloveja in kliče na pomoč državno pravdnitvo. Ta Silvester pa berači ravno sedaj okoli Črnovršcev za podpise, da bi še smel ostati v Črnem Vrhu — kjer je postal popolnoma nemogoč! S temi podpisi bi potem zopet potolažil okr. šolski svet, kjer so mu že veliko prizanesli.

Štajerske novice.

Iz Saleške doline. »Slov. Narod« bi ne mogel živeti, ko bi si ne privoščil v vsaki številki par duhovnikov. Nič ga ni sram, če prav mora bežati kakor pes s svojimi trditvami, ko pridejo popravki. Pošten je pa tako, da prinese v zakonitem roku le tedaj popravek, ako si napadane preskrbi od njega povratno potrdilo, sicer čaka kakor kužek, dokler ne dobi kamna po taci. S takimi »slovenskimi« listi se je treba boriti Slovincu ob meji, ki kaj dela, med tem ko dopisniki »Narodovi« po krčmah z nemčurji popivajo in čez katoliško-narodno delovanje zabavljajo. Bog nas varuj takih steklijev, ki v svoji besnosti vse obgrizejo, kar srečajo!

Š Ustanovni shod katoliškega političnega društva. Iz Laškega okraja se nam piše: V nedeljo, dne 7. oktobra, se je vršil v Laškem ustanovni shod »Katoliškega političnega društva za Laški okraj«. Pri tej priliki sta poročala tudi državna poslanca dr. Anton Korošec in dr. Fr. Vovšek. Shod se je vršil po večernicah kot zaupni shod.

Vinska trgatev v mariborski okolici je letos prav živahna. Ljudje so pričakovali od novih ameriškanskih nasadov letos obilga sadu, pa je vse od suše in drugih vremenskih nezgod odrevencelo in nezrelo odpadlo. Kier so veliko škropili, imajo srednje dober pridelek, ki pa za lanskim daleč zaostaja. Beda med kmečkimi vinorejci, ki imajo od vina svoj edini dohodek, je velika.

Š »Mladostlovenca«, ki je že v prvi številki širokoustno izjavljal, da so mladeniške in dekliške zveze, da so Marijine družbe največja sramota za slovensko ljudstvo, dobivajo vsi naročniki »Novega slovenskega Štajerca«, pa tudi pujskega »Štajerca«, pa še tudi drugim ga usiljujejo. Opozarjamo vse naše katoliško-narodne rodoljube, naj vsak v svojem okrožju pristrižejo peruti temu drznemu pticu in pomočniku pujskega »Štajerca« in ljubljanskega »Slovenskega Naroda«. Ne pustimo, da bi se taka gniloba širila med narodom. Škoda denarja in časa za tako berilo. Glasilom nove nečiste »Narodove« stranke na Štajerskem treba ob pričetku zastaviti pot med naše katoliško ljudstvo. Torej na delo!

Š Volitve v okolici celjski so se vršile 1. in 2. t. m. čisto mirno. Nemci se jih v nobenem razredu niso udeležili. — Stvar novega odbora bo, okrepi slovenski življenj v okolici tako, da bodo po pretoku treh let Slovenci stopili zmage zavestni v volilni boj, ki nam takrat ne bo prihranjen. Zato je pa treba programa in sistema! — Izvoljeni so sledeči: v tretjem razredu gg: Matevž Glinšek, Jožef Jezernik, Ivan Radej, Franc Samec, Franc Lipovšek, Ferdinand Golgranc, Franc Pušnik, za namestnike: Anton Male, dr. Vekoslav Kukovec, Josip Kosi, Anton Zaveršek; v drugem razredu gg.: Peter Majdič, Avgust Sušnik, Mihael Levstik, Janez Mirnik, Anton Pintar, Jakob Janič, dr. Josip Sernec, Jakob Videmšek; za namestnike gg.: J. Planinšek, Matija Mlakar, Andrej Bobnič; v prvem razredu gg.: Fr. Ogradi, dr. Anton Božič, Janez Samec, Anton Fazarinc, Jernej Čečko, Jernej Kumer, Franc Confidenti, Franc Kliner; za namestnike: Franc Velušek, Miha Kodela, Janez Krušič, in Jakob Omladič.

Š Požigalko in tatico so prijeli v Slovenem gradu. Leta 1905 je zažgala posestniku Vricmanu hišo, nato mu je ukradla žepno uro in jo prinesla čez štirinajst dni zopet nazaj; istočasno mu je ukradla 200 kron. Letos avgusta meseca je zažgala mnogo žita in ukradla 30 kron. Orožniku Letonji se je posrečilo, tatico zasačiti. Ta je namreč pastorka Vricmana, Antonija Vricman. Izročili so jo sodišču v Celju.

Š Šoštanj. Hmeljeva kupčija v naši dolini je dokaj manj živahna, odkar je cena od 3 K padla na 1 K 60 h pri kilogramu pri tukajšnjih skupljevalcih. Vsak raji čaka s svojim hmeljem na boljše čase. Pogrešamo organizacije v tem oziru. Kaj da se ne pobriga »Kmetijska zadruga« za to? Kmet leta, ako ne zna prav odposlati, od Poncija do Pilata, ker mu nobeden noče pomagati, ako sam ne ve poslati hmelj na Češko, kjer ima še vsaj pošteno ceno. Kdo naš reši spekulacije?

Š Na Ščavnici so se v torek, 2. oktobra, vršile že v tretji občinske volitve. Prvikrat — 1. julija 1905 — in drugikrat — 28. decembra 1905 — smo Slovenci zmagali v vseh treh razredih in sedaj tretjikrat smo zmagali zopet, tokrat pa v tretjem in drugem razredu. V tretjem razredu so dobili naši kandidati po 41 glasov, v drugem razredu pa po 12 glasov. Ko so nasprotniki v teh dveh razredih videli našo veliko premoč, so zginjili z volišča. Zato je bilo pri vzorni disciplini naših volilcev izvolitev naših kandidatov v obeh razredih soglasna. V prvem razredu so zmagali

nasprotniki s šestimi glasovi. Slava zavednim katoliško-narodnim volilcem, ki so tako silajno porazili nemškega zmajal!

Koroške novice.

k Na potu v Rim obolel in umrl. Iz Celovca se nam piše: V bolnici usmiljenih bratov v Št. Vidu je dne 29. septembra po kratki težki bolezni umrl g. Jan. Grošč, katehet v Floridsdorfu na Dunaju. Bil je rodom Celovčan, njegov oče je tu črevljar. Na potu v Rim je obolel za legarjem in žal ni bilo več rešitve za mladega duhovnika. Dosegel je le 29 let. Truplo so prepeljali na mestno pokopališče pod Trnjo vasjo in tam 1. t. m. ob obilni udeležbi položili k zadnjemu počitku. N. v. m. p. 1

k Ogenj. Dne 2. t. m. zjutraj je na neznan način začelo goreti v podstrežju hiše pekovskega mojstra Simončiča, rodom Kranjca, v Šolskih ulicah v Celovcu. K sreči so domači ljudje ogenj kmalu zapazili in pogasili, tako da ni posebne škode napravil.

k Tatovi cerkvenih pušic pod ključem. Zasačilo je trbiško orožništvo tatove cerkvenih pušic. Tatje so neki 25letni Bovčan, 16letni Pečar iz Volčje vasi in 15letni Vedam iz Žabnice. Imenovani so že nekaj let kradli na božji poti proti Višarjam, kakor tudi v žabniški in višarški cerkvi.

k Cerkvni tat Köchel, kateri je v družbi v cerkvi Krnskega grada pri Gospej Sveti ukradel kelih, je bil radi tega kakor tudi drugih tatvin obsojen od celovškega protnega sodišča v petnajstmesečno težko ječo, postreno z enim postom vsaki mesec. Po prestani kazni, se bode pa oddal v prisilno delavnico.

k Otvoritev karavanske železnice. V nedeljo, dne 30. septembra, je bila karavanska železnica na slovesen način otvorjena. Slavnosti je prisostvoval železniški minister Derschatta. Cerkevno blagoslovljenje je izvršil knezoškof Kahn. Na vseh postajah so pričakovala slavnostni vlak občinska zastopstva. Poleg zastopstev je bilo tudi mnogo občinstva. Med slavnostnimi gosti so bili deželni predsednik Koroške, državnozborski in deželnozborski poslanci, med temi gospod poslanec kranjski Fr. Šušter, visoki železniški uradniki, med temi tržaški ravnatelj državnih železnic Ruff, in vojaški dostojanstveniki. Popoldne se je vršil slavnostni banket.

k Prva žrtev nove železnice. Dne 1. t. m. ob 7. uri zjutraj je bil na postaji Področčica od tržaškega vlaka povozen neki železniški uslužbenec.

k Zopet novo železnico nameravajo napraviti na Koroškem od Sv. Tomaža čez Velikovec v Sinčovem. Stavbeni stroški so proračunjeni na štiri milijone kron. Smo le rado vedni, kdaj da bodo pričeli z delom.

Primorske novice.

Trgatev. Iz vseh krajev nam poročajo, da se je letos trgatev slabše sponesla, nego se je pričakovalo. Suša je povsod na Goriškem in tudi v tržaški okolici vzela četrtno pridelka, ponekod celo polovico. Kar se tiče dobrote, je ta sploh boljša, nego druga leta. Na sploh se računja, da je bilo letos za tretjino pridelka manj, nego lansko leto. Seveda se je zmanjšal pridelek ponekod tudi na polovico. Nekateri posestniki, ki imajo vinograde v močni zemlji, dobili so letos pa tudi več pridelka nego lani.

Vojaška vest. Kakor čujemo, dobimo v Gorico jeden bataljon lovcev. Ti pridejo v Gorico, ko odide tukajšnji domobranski bataljon v Pulj. Domobranski bataljon odide pa v Pulj, ko bo tam dozidana domobraska vojašnica.

V Cerknem so imeli naprednjaki iz Gorice in z njimi združeni socialisti iz Idrije shod. Pripeljali so s sabo obenem tudi poslušalce. Tako je prišlo samo iz Idrije 40 socialistov pod vodstvom slavnega Anti Krista. Shod je bil jako slabo obiskan, kajti »Soča« pravi, da jih je bilo samo nad 200. Na shodu so glodali stare kosti, kakor imajo navado takile ljudje, ki nič novega in dobrega ne vedo. Liberalci in socialisti ne morejo pustiti nobenega naših mož pri miru. Dvomimo, da je to žalostno zborovanje kaj koristilo pristašem podivjane »Soče« in brezverskim socialistom. Naše kmečko ljudstvo je zrelo dovolj, da ne bo poslušalo brezverskih naukov, katere trosijo po deželi Gabršček in njegova kompanija.

Pogreb z veselimi koračnicami. V Rovinju je umrla 80 let stara vdova Dominika Sbiša, rojena Sponza, ki je v svoji oporoki določila, da naj se pokoplje v 1. razredom, mestna godba naj pa pred krsto na poti na pokopališče igra najveselejše koračnice. To utemeljuje v oporoki na sledeči način: ne zapuščam otrok, zato ne bo za njo nihče žaloval, sorodniki bodo veseli, ker bodo podedovali, ona sama pa nima nič proti smrti, ker je že dovolj stara in zato hoče »plešoč iti v grob«. Pred tednom se je vršil ta pogreb. Godba je pred krsto igrala najveselejše točke svojega programa.

»Samouprava« bo naslov listu, katerega bo za goriške občine enkrat na mesec izdajal goriški deželni odbor.

Smrtina kosa. Umrl je v Slavoniji, kjer se je nahajal po trgovskih poslih, tržaški lesni trgovec in posestnik g. Fran Abram, glavlar odlične tržaške rodoljubne rodovine in oče g. odvetnika dr. Josipa Abrama. — V Kanalu je umrl zdravnik gospod dr. Josip Golmair, star 79 let.

Varnost v Trstu. V Trstu so ob treh ponoči trije neznanici napadli delavca Alojzija Slokoviča, ki se je vračal domov. Komaj se jih je ubranil, da ga niso oropali. S pomočjo drugih, ki so se slučajno ob tej uri znašli na ulici, je pregnal nadležne tatove ter celo enega, katerega je zasledoval po zavitih ulicah, ujel. Dotičnik je neki klobučar.

Iz zavoda sv. Nikolaja v Trstu. V počeščenje godu č. g. Frančiška Guština, duhovnega voditelja v zavodu, so nabrala nekatera zavedna dekleta 58 kron. Ta svota, nabrana med službujočimi dekleti, znači dovolj jasno, koliko velike vrednosti je zavod sv. Nikolaja tu v Trstu in kako ga vedo ceniti same one. Svota je sprejeta s tem večjim veseljem, ker je zbrana od truda in znoja teh posnemanja vrednih mladenk, ki pri tem pokažejo tudi spoštovanje do voditelja tega zavetišča. Srčna hvala dekletu Vam, osobito pa oni, od katere je prišla ta dobra ideja! Slovenska dekleta je posnemajte take, ki na tako plemeniti način kažejo svojo zavednost in človekoljubje.

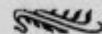
Iz raznih krajev.

Ljudje hujske kot zverine. Ko se je pri potresu v Vaiparaisu zrušila hiša bogatega Monteja, padla je na cesto njegova žena ter obležala nezavestna. Tolpa razbojnikov; ki je povsod prežala na plen, je planila na nesrečno ženo ter ji porezala ušesa in prste, da se po-

lasti njenih uhanov in prstanov. Usmiljeni ljudje so prenesli umirajočo ženo na ladjo v pristanišče.

Konkurenca za najlepše dete. Fotograf Mosinger v Zagrebu je razpisal konkurenco po 200 kron za najlepše dete zagrebško. Razsodišče treh umetnikov si je ogledalo dotične fotografije in je naklonilo nagrado Zorici Daneševi, Zdenki Katkičevi, Heleni in Margiti Meceyjevi.

Ameriške vesti. V Johnstownu (Pa.) je umrl J. Tomec na vročinski bolezni. Doma je bil iz Loža. — V Steeltonu (Pa.) je umrl Franc Hren, doma iz Dolnjega sv. Križa pri Žužemberku. — V Calumetu je ponesrečil Janez Hočevar, doma iz Brezovice pri Novem mestu. — V Springfieldu (Ill.) so priredili ameriški Nemci velik katoliški shod.

Ameriško pismo „Domoljubu“.

Cleveland, dné 22. sept. 1906.

Prisrčno pozdravljen, moj stari prijatelj! tako sem vzkljnil, ko sem te prvič prejel v roke tukaj v Ameriki, dragi mi »Domoljub«. Hitro sem odprl in pogledal najprvo po Notranjskih novicah, žal iz Notranjskega je primeroma najmanj novic v »Domoljubu«, a posebno iz cerkniške okolice. Naj bi se kak mladenič kaj večkrat oglasil in pisal novic za »Domoljuba«. Saj so mi pri odhodu v novo domovino obljubovali, da bodo večkrat kaj pisali za »Domoljuba«. Torej, kje ste! Oglasite se kaj, saj obljuba dolg dela.

Ko sem se dné 11. junija poslovil od doma, od znancev in mojih ljubljenih prijateljev ter od mojih milih starišev, sem se odpeljal proti beli Ljubljani, kjer sem se še poslovil od moje ljubljene sestrice, s. Kristine v Marijanišču in se ji priporočil v molitev. Drugi dan dné 12. junija okrog 9. ure zvečer smo se odpeljali proti lepi Gorenjski. Ko smo se peljali mimo Brezij, smo se še priporočili Njej, ki je Pomočnica kristijanov. V veseli družbi, pevajoči Marijine in poštene narodne pesmi, nam je čas po železnici jako hitro tekel, posebno po divni Svici. V Bazelu in Parizu smo bili v ondotnih hotelih jako slabo postreženi, dočim smo bili v Inomstu prav dobro.

Vožnja po morju na amerikanskem parniku »St. Louis« je bila prav prijetna razun enega dne, in tudi hrana je bila prav dobra.

Srčna hvala gosp. Kristanu, ki nam je naklonil ta parnik.

Dne 23. junija smo srečno došli v New York. Prenočili smo na parniku. Drugi dan so nas še vse natanko preiskali, potem smo se pa odpeljali po železnici proti Lorajnu, kjer so nas na kolodvoru rojaki, sorodniki čakali in prav prijazno sprejeli, kakor Fr. Obreza iz Bez., Ivan Debevc iz Beg. Fr. Petrič in drugi.

Omeniti moram še prijaznost in postrežljivost tukajšnjih amerikanskih železničarjev, kako se ločijo ti od naših avstrijskih. Železnica pa leti po bliskovo hitro, nekoliko bolj, kakor kamniška, tako da je človek v vednem strahu, da se zdaj pa zdaj prekucne iz tira. Iz Lorajna smo se peljali v Cleveland. Tukaj je lesena, a vendar lična slovenska cerkva sv. Vida. Vsako nedeljo so tri sv. maše, ob 6., 8. in 10. uri. Tukajšnji Slovenci, kolikor jih obiskuje cerkev, se vedejo v cerkvi prav vzpodbudno.

Vsaki, bodisi moški ali ženska, ko stopi v cerkev, se prikloni pred Najsvetejšim do tal in se ne ozira na okrog. Kaj pa pri nas ponekod in nekateri moški v stari domovini?

Tukaj sem se spomnil na »Bogoljuba«, ko je pred letom pisal o izseljevanju v Ameriko. Vse je resnično in vse mu pritrdim, ker vse to sam na lastne oči opazujem.

Za mladino je to dežela pogube, koliko mladeničev in deklet se tukaj dušno izgubi. Kdor ne vidi, ne more verovati. Dekle, ko pride sem je par mesecev še dobro, a potem se popolnoma čisto izgubi, misleč si: saj sem sedaj v Ameriki. Slabo vpliva nanjo tukajšnja nečimernost v noši in slabe družbe.

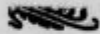
Ko bi krščanski stariši vedeli, v kakšno dušno nevarnost grede njih hčere, ko odpotujejo v Ameriko, bi jih nikakor ne pustili sem, ker kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi. Tudi po tovarnah in gostilnah ne zaslužijo veliko, komaj za obleko, hrano in stanovanje. Le ako je zelo varčna, si more malo prihraniti. Seveda mnogo jih je, ki pridejo sem z namenom, da se čim preje omože. Ali tudi omoženim ni tukaj vse s cvetjem poslano. Zakaj mnogo, premnogo jih je tukaj, ki zdihujejo pod težkim zakonskim jarmom.

Za zabavo je tudi tukaj preskrbljeno, ker so vsakovrstne družbe. Tako je v nedeljo 16. sept. priredilo pevsko društvo »Triglav« veselico s ptjem in igro »Čevljar«, katero so prav izvršno igrali, posebno Blaž črevljar je svojo nalogo prav izvršno rešil, tako da smo se prav pošteno nasmejali.

Sedaj moram končati. Srčni pozdrav, Vam gosp. urednik in vsem rojakom in čitateljem po širni Sloveniji!

Fr. Koželjski.

Op. uredništva: Hvala za pismo! Srčno pozdravljeni tudi vi, le kmalu se zopet oglašite!

Drobtine.

Mačka rešiteljica življenja. Čuden dogodek se je zgodil nedavno na kmetem posestvu v Wrohm. Dveletni otrok nekega kmeta se je igral na vrtu. Naenkrat se mu približa gad. V trenutku, ko hoče gad otroka počiti, skoči domača mačka nanj in otroka obvaruje pika. To se je še parkrat ponovilo, a mačka je vedno odbila gadov napad. Na vpitje otrokovo so konečno prihiteli domači in pobili kačo, katera se je bila z mrvo utihotapila na vrt.

Podmorske čolne priporoča francoski admiral Fournier. Bajle zgrade Francozi 48 novih podmorskih čolnov.

Narodno gospodarstvo

Danski kmet.

Sedanji položaj danskega kmeta.

Trda je bila usoda danskega kmeta v zadnjih stoletjih, posebno odkar se je luteranstvo širilo po Danskem. Ni bilo dovolj, da si je plempstvo s kraljem vred prisvojilo cerkvena posestva, saj ta so jih bolj mikala kot Lutrova krivovera, posegli so tudi po kmečkih posestvih. Več kot eno tretjino do tedaj prostih kmetov je za časa reformacije izgubilo svoja posestva. Vzeli so jim pogoje njih telesnega življenja, njihova zemljišča, a ob enem tudi njihovo vero. Ohranil pa si je kmet le zdravo natorno moč. To si je še utrdil v neprestanem, težavnem boju za svoj obstanek. Ko se je danski kmet osvobodil nesvobodnega suženjstva, bil je po večini še najemnik svojega graščaka. A s pridnostjo, skromnostjo, se je postavil na lastne noge, odkupil si je zemljišče. Z vztrajno in dosledno marljivostjo se je povzpел do onega napredka in blagostanja, za katero ga zavajajo njegovi stanovski tovariši, kmetje drugih dežel.

Drugod — tako na Laškem, Angleškem, Holandskem — vidimo, da je propadel kmečki stan. Danski kmet pa se je obvaroval pogina, ni začel kot njegovi stanovski tovariši drugod, v proletarijat.

Do leta 1830 je obstajala stara razdelitev zemljišč in sicer imamo graščinska in kmečka posestva. A kmalu je izginila razdelitev.

Veleposestniki so namreč smeli vsled postave z leta 1861. $\frac{1}{3}$ onega sveta, ki so ga do tedaj dajali v zakup kmetom-najemnikom, pripisati sebi, drugo pa prodati. Tako so se večala veleposestva. Kmečka pos. pa so se začela razkosavati, ker je kmet potreboval denarja, da je plačal graščaku odkupnino za svoje zemljišče. L. 1835 je bilo na Danskem 157 tisoč samostojnih posestev, l. 1895 pa že 260 tisoč. To jasno dokazuje, kako zelo so se razkosavala zemljišča v teh 60. letih. Največ se je razkosalo v tem času onih kmečkih posestev, ki so imela 40 do 80, ali 80 do 120 ha zemlje, dočim se je znatno povečalo število onih kmetij, ki merijo 10 do 20 in od 20 do 40 ha. Najbolj pa je narastlo v tem času število malih posestnikov, tako imenovanih bajtarjev, ki imajo poleg hiše še mal kos sveta. Število bajtarjev se je v teh letih pomnožilo za 96 tisoč in leta 1895 jih je bilo skupaj nad 159 tisoč.

Torej imamo dandanes tri vrste samostojnih poljedelcev na Danskem. Imamo veleposestnike (graščake), ki imajo po več kot 120 ha zemlje. Ti lahko rede nad 50 glav goveje živine.

Imamo kmečka posestva, ki so različno velika, od 10 do 120 ha zemlje.

Nazadnje imamo še one, ki se prištevajo h kajzarjem. Ti imajo zemlje pod 10 ha.

Po številu se razdele sledeče: L. 1895 je bilo: veleposestev 2031, kmetij 71.858, kajž 159.147.

Te številke nam kažejo nekako demokratično razdelitev zemlje. Zgoraj je le malo števil veleposestnikov, v sredi čvrsto jedro trdnih kmetov, spodaj pa kot nekaka podlaga široka plast malih poljedelcev-kajzarjev. In ti so velikega pomena za kmetijstvo na Danskem, kakor bomo videli pozneje.

Ce se oziramo na število prebivalcev, najdemo jih na Danskem 40-6%, ki se pečajo s poljedelstvom. Vendar je poljedelstvo najvažnejša stroka, kajti z njim je v zvezi skoro vsa industrija, ki izdeluje stvari, ki se rabijo v poljedelstvu in trgovini, ki razpečuje poljedelske pridelke. Danski kmet se zaveda, kako važno je poljedelstvo za Dansko, zaveda se pa tudi, da je on nositelj gospodarskega napredka.

Nekdanji danski kmet, ki je leno obdeloval grudo, ki mu jo je odkazal graščak, ki je bil navezan na svojo zemljo, ki brez upa na boljšo prihodnost ni težil po napredku — je izginil. Sedanji kmet pa hrepeni po napredku, se zaveda, da je narodovo blagostanje v njegovih roki, zato se tudi čuti poklicanega in zmožnega, da sodeluje v javnem življenju in zastopa koristi kmečkega stanu. Da, lahko rečemo, da osvoboditev kmeta podložništva in tlake ni nikjer rodila tako lepih sadov kot na Danskem. In vendar skoro nikjer drugod ni bil kmečki stan tako zatiran in tlačjen, kakor ravno na Danskem.

V čem se kaže napredek danskega kmetijstva?

Poglejmo le nekaj statističnih podatkov. Danska je, kot smo omenili, pred vsem poljedelska država. Ker ni gosto naseljena, zato je navezana, da en del poljedelskih pridelkov izvažata drugam, kolikor jih namreč doma ne potrebuje. S tem izvozom pa tudi pokrije one izdatke, ki jih mora izdati za tuje industrijske izdelke. Industrija na Danskem je namreč le malo razvita. Trg, kamor Danska izvažata svoje pridelke, je predvsem Angleška. Do l. 1864 je šel ves izvoz iz Danske preko

Hamburga, a l. 1865 so napravili direktno zvezo z Angleško. Le izvoz žive živine se je še vršil preko Hamburga. Ko pa je leta 1887 Nemčija prepovedala uvoz tuje živine, jeli so Danci živino doma klati. Nastale so zadružne klavnice in sedaj prodajajo živalske izdelke in pridelke: meso in surovo maslo.

Do leta 1883 so se na Danskem precej pečali s poljedelstvom in žita je preostajalo za domače potrebe. Izvažali so ga v večji množini. Ko pa je cena žitu jela padati, začeli so gojiti bolj živinorejo, ki jim je obetala večjih dohodkov. Obdelane ali vsaj v kmetijstvu uporabljene zemlje je na Danskem nad dva milijona 634 tisoč hektarjev. Največ je zemlje, namreč 52%, je dandanes travnikov in pašnikov. Žita sejejo le malo, in še to, kolikor ga sejejo, je po večini oves, rž in ječmen. Zato so pa Danci navezani na uvoz žita iz tujih dežel. Tako se na leto uvozi žita: pšenice in rži do 564 milijonov kil. Vedno lepše pa se na Danskem razvija živinoreja. O tem nam priča statistika o štetju živine leta 1876 in 1898.

Leta 1876, je bilo konj 352 tisoč, goveje živine 1,348,000, ovac 1,719,000 in prašičev 504 tisoč.

Leta 1898, pa je bilo konj 449 tisoč, govedi 1,743,000, ovac 1,074,000, prašičev 1.179.000. To je pač lep napredek pri živinoreji! Število konj je v 22 letih 97 tisoč večje, ali za 27%; govedi je več 405,000, in prašičev 675.000. Le ovčjereja je nazadovala v teh letih, kakor tudi v vseh drugih kulturnih deželah.

Danska zavzema glede živinoreje dandanes prvo mesto v Evropi, če se oziramo na njeno velikost in pa število prebivalcev. Kajti na 1000 ljudi pride na Danskem živine 1233, in sicer konj 191, govedi 744, ovac 428, prašičev 503; — na Francoskem 611, na Angleškem 506, na Pruskem pa 578. Na Danskem pride na 1000 ha obdelane zemlje 1029 glav živine (konj, govedi, ovac, prašičev), na Pruskem 869, na Francoskem 824, in na Angleškem 571.

Kaj je pospeševalo živinorejo? Zadružništvo, ki je danes na Danskem tako razvito, kakor v nobeni drugi državi. Zadružništvo je pripomoglo tudi malemu obrtniku, da je lahko razpečal svoje izdelke in izvažal svojo živino na tuji trg. Izvoz danske živine je za danskega kmeta največjega pomena.

Oglejmo si prav kratko izvoz v tuje države!

Leta 1875 se je prodalo na Danskem v tuje dežele 9200 konj, l. 1902 pa 23.016 konj. Od teh jih je šlo samo na Nemško 21.468, ki so bili prodani za 18 in pol milijona kron.

Izvoz goveje živine in prašičev je bil sedaj večji, sedaj manjši, ker so vplivale nanj razne živinske bolezni in pa postave glede teh bolezni. Od leta 1848 se živi prašiči skoro več ne izvažajo. Goveje živine se proda na leto v tuje države za približno 13 milijonov 200 tisoč kron.

Mesto živih živalij izvažajo sedaj največ živalskih izdelkov. Leta 1879, so dobili Danci od prašičoreje 30 milijonov kron, za surovo maslo so prejeli nad 25 milijonov, za jajca pa nad dva milijona kron iz tujih dežel. Leta 1902 so izvozili danskega mesa za 92 in pol milijona, surovega masla za 163 milijonov in jajc za 29 milijonov kron. Iz teh števil se pač lahko sklepa velikanski napredek v živinoreji in pa na blagostanje, ki si ga s tem pridobi danski kmet. Saj pa tudi dobé za svoje pridelke vsako leto nad 180 milijonov kron iz tujih dežel več, kakor sami izdajo za tuje izdelke.

Ta napredek ni majhen, zahteval je velik dela. To delo pa se je izvršilo, ker so bili ljudje, kmetje dovolj izobraženi, da so se z vso vnemo oklenili zadružništva, ki je za kmetki stan edina rešitev.

Zupan je poslal neki dopis okrajnemu glavarstvu. Bil je grozno zanikrno spisan in nihče ga ni znal prebrati. Čez 14 dni pa je postala zadeva nujna in glavar je poslal dopis nazaj županu s pripombo, naj ga prepíše, toliko, da se bo moglo brati. Zupan pa ga je vrnil z dostavkom: Prepozno vrnjeno, zdaj sam ne znam več brati.

Policaj: Kaj pa se je zgodilo s to žensko? Meščan: »Padla je na ledenem tlaku, ker ni bilo potreseno s peskom.« Policaj: »Kje pa? Pred čegavo hišo? Dotičnega posestnika takoj zapišem.« Meščan: »Pred mestno hišo je padla. Policaj: »A tako, vidite mati, tam morate pa paziti.«

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dne 18. oktobra 1906.

Loterijsko srodke.

Dunaj,	6 oktobra	49	68	25	23	69
Graden,	6. oktobra	53	81	21	14	51
Trst,	29 septembra	8	65	81	15	12
Lince,	29. septembra	70	52	28	84	24

Sicb vsake gospodinjje je povečana družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravja v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavojce z varstveno znamko župnik Kneipp.

Odraščajoče deklice

potrebujelo češče okrepčila, da morejo premagati mnogostranske težkoče pri svojem razvoju. Scott-ova emulzija iz medle ribjega olja z apnenom in natron hipofosfiti se je izkazala vselej izborna in zanesljivo okrepčilo. Nurejena je izključno iz najboljših snovi, ki postanejo po posebnem Scottovem načinu prirejene okusne in lahko prebavljive, da ne povzročajo niti najmanjših težkoč pri prebavi, nasprotno urejujejo prebavo in pospešujejo tek. — Scott-ova emulzija je radi tega bolj učinkujoča kot navadno ribje olje.

Ribič z velikim dorštem je poročstvo za pristen Scottov izdelek.

Kdor se sklicuje na naš list in pošlje 75 vin v znamkah, mu pošlje steklenico za poskušnjo 2184 V 1

Fron Steinschneider, lekarnar

Dunaj IV., Margaretenstrasse 31/92.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.

Dobiva se v vseh lekarnah.

»Bog povrni stokrat,« je dejal Jaka, ko so mu jih pri sodišču petindvajset našteli.

(Pri skušnji.) »Pri katerem profesorju pa ste si pridobili to grozno množino nevednosti?«

Naravni dobri brinjevec

1950 D se dobi pri 8—4
L. Sebeniku v Sp. Šiški.

Odklikovano. Ustanovlj. 1870.
Vse vrste

Iovskega luksuro orožja

se kupi najbolje, najceneje pod 3 letnim jamstvom naravnost iz orožarne 1670 11

Anton Sodja
Borovlje na Koronkem.
Bogato ilustrirani ceniki zastoj in franko. — Pošiljatelj na ogled dovoljene.

Igralci na citre

dobe 5 komadov in katalog 1907 zastoj pri 2198 3—2
J. Neukirchner Goerkau, Češko.

Prav zastoj brez vsakega plačila

2260 10—1
dobi za božično darilo ponoči se bliščečo železniško budilko ali Roskopfuro v vrednosti 5 K poleg lepega stenskega koleđarja s košarico, vsak ki naroči do 15. decembra blaga čez 30 K. — Zahtevajte torej takoj moj cenik z 2000 podobami zastoj in franko. Telefon 3523.
Maks Böhm, urar, Dunaj IV., Margaretenstr. 27.

Predsednik sodišča: »Slišal sem, da si vedno obleko izposodite, kadar pridete k javnim obravnavam, to vendar ni spodobno.« — **Sodnik:** »Držim se pravila, da v svojih lastnih stvarih ne sme nobeden biti sodnik.«

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednosti pri nakupu blaga za obleko, kakoršnih sicer ni dobiti, kdor prosi po dopisnici za vposlatev vzorcev pri **veliki trgovini bratje Lechner v Gradcu**, železna hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima vsak najmodernejšo blago za damske obleke, črno in barvano perilno blago, posteljnino, oksford, loden, sukno, vse vrste platno za perilo in posteljno opravo, in mnogo drugih predmetov, poleg cenika o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si more vsak doma izbrati in potem kar najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo hiš naroča že celo vrsto let vse svoje potrebščine le od tam, ker so se prepričali, da ima ta strogo reelna trgovina pred očmi edino zadovoljnost svojih odjemalcev.
2126 18—3

Zaloga bališč za neveste.

Priporočljiva trgovina

Najbolje in najceneje se kupi blago v veliki izbiri za ženske in moške obleke pri občeznani domači trgovini

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Lingarjeve ul. Ljubljana Špitalske ul.

Velika zaloga najnovejšega sukna, štofa, kamgrna, hlačevine za moške obleke, za ženske obleke najnovejše modno, volneno blago v vseh barvah, perilni kambrik, saten, kotenina, pisana in bela, platno in mnogo drugega. 313 26-18

Zaloga bališč za neveste.

Iskrolovanje vseh predmetov za zdravilstvo, posebno

kilnih pasov

(bruh)

za moške, ženske in otroko nastančno po meri.
Pri poštnih naročilih se mora natančno, ali je žila na desni ali levi ali pa na obeh straneh in njo velikost.

Za gg. zdravniko **velika zaloga kirurg. in medic. instrumentov in aparatov, kavčuk-predmetov, elastičnih nogavic itd., izdelovanje modorcev.**

K. PIOTROWSKI, Sv. Petra cesta
Levčeva hiša št. 32, Ljubljana.

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno dobi v „Katal. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Koverte s firmo in trgovske račune priporoča **Katoliška tiskarna**

išče se dobro izvežbana **kuharica**

katereja je vajena za več ljudi dobro in varčno kuhati. Kje, pove upravništvo tega lista. 2238 3—1

Brázay Kálmán, Wien, III.2. Löwengasse 2.

EAU DE COLOGNE DE BRÁZAY

je ideal vseh dišav, najbolj slovito toaletno sredstvo

Brázay-Jevo Francovo žganje

neobhodno potrebno domače sredstvo

Brázay-Jevo milo s Franc. žganjem

podeljuje lepo belo polt, nežno mladeniško svežo kožo. 781 3 1

Dobiva se povsod.

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in silkanje na steklo

Aug. Agnola,

Dunajska cesta 13a, poleg Figovca
se pripravljamo prestatiti duhovščini in p. n. slavni občinstvu za napravo cerkvenih oknov z umetnim steklarstvom ali silkanje na steklo, stavbenih del, napravo okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostin in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Nariši, ceniki in prorsčuni na zahtevo zastojni, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpologo. 1804 52-9

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meji okroglo 4000 kom. takozvanih

vojaških kočev za konje

za ceno le glđ 2-20 komad in glđ 4-20 za par parov franco na dom naravnost na lastnike koni. **Ti debeli trajno trpežni koci so topli kot kožuhovina,** temnosivi, orolu 150/200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. — Razložno pisana naročila, ki se izvirš le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na **Steiner-jevo** komisijisko razpisovalnico združenih tovarn za kočev, Dunaj II., Taborstrasse 27 g. — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar. 2125 3

Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od: vitez pl. Czarkowski, oskrbnništvo graščine Labers pl. Stephanowicz, veleposestnik Csendlak, baron Kollersperg, Kaltschmidsko graščinsko oskrbnništvo, Klaudy pl. Poric, veleč. župnik Kogl Pinocz, veleč. župnik Raniowski v Stanislawcziku, veleč. župnik Popescu Dzemic Krommer, posestnik v Lichtnu in mnogi drugi.

Nekaj učencev

za kamnoseški obrt sprejme takoj pod ugodnimi pogoji **Alojzij Vodnik**, kamnoseški mojster, Ljubljana. 2225 3-1

Nedosežne prednosti, brez konkurence, v ceni, najboljša, najmodernejša in res 2011 20-5

precizijaska ura je intakt
iz jekla, srebra in zlata
pri vsakem urarju. -

Potniki v Ameriko

kateri želijo hitro, sigurno, pošteno voziti, si kupijo svoje šifkarte le p i domači družbi

Austro-Amerikana

katera s svojimi najnovejšimi in najlepšimi električno razsvetljenimi parniki direktno iz Trsta po mirni Adriji, mimo lepih dežel Italije, Španije itd. brez presedanja, do konca pota pod avstrijsko vlado zavaruje, svoje potnike spremlja in tudi 100 kg prtljage prosto dá. Obrniti se je treba le na domačega agenta 1697 D 11

Simon Kmetec v Ljubljani, Kolodvorske ul. 26.

Odhod parnikov vsak teden.

P. n. podpisani uljudno naznanjam, da sem **otvoril trgovino z špecerijskim blagom in deževnimi pridelki**, katero bodem vodil pod trdko

Z. Krajnc

v Kranju v nekdanjih Kreutzbergerjevih prostorih nasproti c. kr. pošte in sodnije.

Priporočam se častitemu občinstvu v blagovoljno naklonjenost, ter zagotavljam, da se bodem potrudil s skrbno, solidno postrežbo, z zmernimi cenami in dobrimi svežim blagom pridobiti, oziroma ohraniti popolno zaupanje cenj. odjemalcev z odličnim spoštovanjem 2235 1 Z. Krajnc.

Vljudno se priporoča

trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velika zaloga. — Solidno blago. — Zmerne cene. . .

2178 52-2

Hlače za gospode glđ. 1-90

iz modnega sukna, izborna kakovost, solidne barve, modern kraj, zelo praktične 2254 1

usnj. hlače za dečke imit. glđ. 1-25

z zelenim vezjem, prima kakovost, trpežno za 3-10 letne

Obleke za dečke iz lodna glđ. 3-4

z zelenimi našivi v elegantni izvršitvi za 3-10 letne. — Dalje

4 pari suknenih čevljev glđ. 1-50

1 par za gospode, 1 par za dame, 1 par za deklice, 1 par za otroke, dobro izvršene, za 10 letno dobo. Vsi 4 pari glđ. 1-90. Razpošilja po povzetju

Export Jos. Ebersohn, Dunaj VII.
Kaiserstrasse 97 im Stock.

Postavno varovane. Vsako ponarejanje in ponatisokovanje kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev
2630 D balzam 52-41

le z zeleno znamko „redovnica“.

Staroslaeno neprehoma

proti slabemu prebavljanju, krčem v ledcu, koliki, kataru, prenim boleznim, influenci itd. itd.

Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali ena velika specialna steklenica s pesti. zamažkom K 5- franko.

Thierryjevo centifolijsko m. — **gospod znano kol non plus ultra**

prosi star m ranam, vnetjem, ranitvam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončks K 3-60 se povzeta le proti povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Progradi pri Rogaski Slatini.

Školska s tisoč originalnih zabvalnih pism gratis in franco. V vsaki v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah

Največja zaloga železnine, traverz, železniških šin, cementa, štorij za stropce, strešne pločevine in lenpenke, slamoreznic, mlatilnic, gpeglnov, čistilnic, preš za grozdje in sadje, plugov in bran

v Ljubljani, na Marije Terezije cesti šte. 1.
(zraven „Figabirta“ in na

Valvazorjevem trgu 6, naspr. Križanske cerkve.

Ondi se dobijo železni nagrobni križi, pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnico, kotli za klajo in žganje, štedilniki in peči, kuhinjska oprava, železne ročno-povlečene grablje, ose, potrebščine za mlekarne, ter razno orodje za kovače, ključavničarje, kleparje, zidarje, tesarje in mizarje. Točne postrežbe in zmernih cen zagotavlja 1886 19-7

Fr. Stupica, trgovec.

Posestvo

z malo gostilno, vrtom in 2 orali njiv, vredno 10.000 glđ, blizu mesta, na Gorenjskem, na lepem razgledu in zdravi legi, se takoj **proda** ali pa v **najem dá**. Pisma na upr. „Domoljuba“. 2096 1-4
Blizu hiše se v kratkem gradi železnica in most.

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta 19

v Ljubljani

Dunajska cesta 19

OOOOOO v Medjatovi hiši v pritličju OOOOOO

sprejema: 1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi; 2. zavarovanja zvonov proti poškodbi, in 3. zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaji za življenje in nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod jako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. — V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

38 D 24-19

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

A. 117/67

Oklic.

2288 1

C. kr. okrajno sodišče v Višnjigori nanzanja s tem, da se bode v zupščino na **Krki** umrlega gospoda župnika **Jurija Zoro** spadajoča premičnina kakor 6 glav goveje živine, 1 par konj, 1 koleselj, kakih 220 centov mrve in detelje in drugi poljski pridelki, dragocenosti, pohištvo in druge stvari prodale na javni dražbi dne

15., 16. in 17. oktobra 1906

vsakokrat ob **9. uri dopoldne** na licu mesta na **Krki v župnišču**. Oporzarja se še, da se bode živina in poljski pridelki prodajali takoj prvi dan.

C. kr. okraj. sodnija Višnjagora, odd. l., dne 9. oktobra 1906.

Posojila, predujemo, kredite!

Zelo ugodni pogoji. Nikakih stroškov! Nikake predznanbe! Nagle rešitev v takojšnjo pomoč. Zlošno dolgoletno vračevanje. Posebno koristno za častnike, uradnike vseh vrst, nastavljenca itd. Na dedčine, užitke, zaloge, volila največje zneske. Pod „Sekretar“ na Ann. Exped. Eduard Braun, Dunaj I., Rotenturnstr. 9. Porto za odgovor. Dopisuje se v nemščini. 2239 4-1

Odlikovani z veliko zlato kolajno na splošni spomladni razstavi na Dunaju.

Izborno svojo zalogo

Raznovrstnih vóz

kritih in nekritih, lično in trpežno izdelanih priporoča prečastiti duhovščini in slavnemu p. n. občinstvu

J. Demšar

Marija Terezija cesta šte. 6, Ljubljana.

Sprejem tudi izurjene kovaške pomočnike in krepke vajence poštenih starišev. 2208 3-2
Naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni

Pozor! Pozor!

Najceneje in najbolje se kupuje sukneno, modno, platneno in manufakturno blago v

novi trgovini pri

Iv. Savniku

v Kranju, na Glavnem trgu

pri Besenčanu

ker ima veliko zalogo le najnovejše mode, samo dobrega in frišnega blaga; istotam je tudi velika zaloga potrebščin za krojače in šivilje po tovarniških cenah. 2086 5 4

Flanele. 17 kr., celiri 18 kr., rumburška tkanina od 18-23 kr., za rjuhe brez šiva od 41-50 kr. meter; 6/4 franc. beli gradf, barbeni, kanalesi, inlet blago za slavnice, robei itd., vse 1 a kakovosti, pristne barve, ostanki do 20 metrov razpočila je proti povzetju 2253 6-1

Fr. Krikorka, tkalnica Nachod. Vzorec ostankov se ne pošiljajo. Za neprimerno se vrne denar.

Pozor! Hiša se odda v najem, ali pa se **proda**. Pripravna je posebno za **sodarja** na deželi. Ponudbe naj se pošiljajo pod šifro „300“ na uprav. „Domoljuba“, Ljubljana. 2269 1 1

Stepalnik, žličar za omake, priprava za krompir vse 3 komade za 25 kr. **Držalo** za brisačo, umetno izrezljano in vezeno s steklom 25 kr.

Revolucijo

je provzročila velikanska kupčija naštetih stvari po 25 kr. Da omogočim tudi onim, ki bivajo po deželi, nakup teh neverjetno cenih rečij, sem izdal cenike z nekaj tisoč naslikanih stvari po 25 kr.: vsakomur poštine prosto, kateri

dobiva se tudi blago po višji ceni. Razpošiljam te cenike na zahtevanje postane gotovo moj odjemalec. 2236 10-1

Izvozna hiša Hermann Auer, Dunaj, IX./2. Nussdorferstr. 3.-X. (krščanska tvrška).

Stanje vlog 80. jun. 1906: Preje: **Gradišče 1**, sedaj: Donarni promet 30. jun. 1906; **čez 12 milijonov kron.** **Kongresni trg 2. 1.** **čez 27 milijonov kron.**

Lastna glavnica K 252.865.93.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4 1/2 %** brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih **4 K 50 h** na leto.

Stanje vlog 30. junija 1906: K 12,485.874-93. Denarni promet v letu 1905: 54,418.440-28.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštomhranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1906.

2617 D 26-21

Dr. Ivan Susteršič, predsednik.

Josip Šliška, stolni kanonik, podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, župan, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano, **Anton Kobl**, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici, **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani, **Matija Kolar**, župnik pri D. M. v Polju, **Ivan Kregar**, svet. trg. in obrtne zbornice v Ljubljani, **Francišek Leskovic**, zasebnik in blagajnik Ljudske posojilnice, **Ivan Pollak**, tovarnar v Ljubljani, **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani, **Fran Povše**, vodja, dež. odbornik, drž. in dež. poslanec, graščak itd., **Greg. Silbar**, župnik na Rudniku.

Najboljši in najcenejši amerikanski motor za bencin

za kmetijo in obrt, od dva do pet konjskih moči. Jednostaven, zanesljiv, trpežen in popolnoma samodelujoč. Cena od K 1350 do K 3200. Vsaki del motorja se lahko zamenja, ter si vsakdo popravila lahko sam 2616 D 26-21 preskrbi. — Dobivajo se najbolje pri

Karol Kauscheka nasl.

Schneider & Verovšek
Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Tudi vsi poljedelski stroji kakor: mlatnice, slamoreznice, vratila, čistilnice, mlinci za sadje in grozdje, preseči itd. Traverze, cement, štorja, okovi in orodje za vsako obrt.

Ceniki na razpolago.

2 vojenca v starosti od 15.-17. let sprejemem takoj. Hrana in stanovanje brezplačno. **Aug. Repič**, sodarski mojster. Ljubljana. Trnovo.

MASZIN

ali doktor pl. Trnkóczy-jev kranjski prašek za prašiče, pujske, krave, teleta, vole, ovce, perutnino, konje.

Najboljši dodatek krmi, dietetično sredstvo za pitanje. Dobil tisoče zahvalnih pisem. Na razstavah v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju najvišje medalje. — 1 zavoj velja 50 vinarjev in se dobi pri vseh trgovcih; po pošti po 5 zavojev iz glavne zaloge: Lekarna Trnkóczy, Ljubljana. — *Trgovci itd. dobijo 2449 D 12—12 popust.*

Magnesit. Kdor more naznaniti mesta, kjer se nahaja magnesit, ali jih ima, ali domneva na svojem svetu, naj piše pod „Magnesit 7591“ na Rud. Mosse, Dunaj I., Seilerstätte 2. 2255 1

Kašelj, katar, obolenja, bolečine v prsih, sleze, potenje, grgranje, so večkrat predznaki najnevarnejšega sovražnika našega zdravja, grozovite

tuberkuloze!

Zlo se mora zatreti v kralji, in ako se je že vselilo, je treba tem večjega truda, da se je premaga in v to svrhu služi na angl. razstavi z zlato svetinjo in častno diplomu odlikovan, od mnogih zdravnikov priporočeni 315 40-14

Halapi-jev

TUBERIN

ki tuberkulozo v resnici premaga, odpravi kašelj, omiljuje bljuvanje krvi, razredčuje slez. — Kdor se hoče osvoboditi tega zla, ali se ga obraniti, naj rabi in naroči eno vzorčno stekl. za 3 K, ali eno veliko stekl. za K 5.—.

Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

Lekar. pri apostolu Budimpešta Josefsring 64/46.

Hamburg-Amerika Linie

Voznja traja dni 6 dni iz vrstna prilika potovanja je in ostane z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parnikji **Amerika** 24.000 ton **Augusta-Victoria** 25.000 ton **Kaiserin** toraj še enkrat večji kakor do sedaj velikji parnikji z 8-12.000 tonami

Rojasnila daje zastopnik: **Fr. Seunig, Ljubljana** Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

12 D 40-38

Klauertjev

„Triglav“

je najbolj zdrav izmed vseh likerjev.

Pravi in pristni Triglav izdeluje edino **J. KLAUER, Ljubljana.**

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna trrdka!

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo veliko zalogo finih **švicarskih ur, brilantov, zlatnine srebrnine** v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. 1821 19—8

Prosim, zahtevajte veliki, novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. . .

Sirolin

Povečuje slast do jedi in težo telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, možno potenje. 2209 D 44-27

Priporočajo vsak dan pri pljučnih boleznih, katarh oslovskega kašlju, škrofulozl, Influencl □ □ □ mnogoštevilni profesorji in zdravniki.

F. Hoffmann - La Roche & Co., Basel (Švica).

„Roche“

Dobiva se z zdravniškim receptom po 4 K steklenica.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, prosimo zahtevajte vedno: izvirlni zavitek „Roche“.